

บทที่ 6

การใช้อุปลักษณ์โรคมะเร็ง

ในบทนี้จะกล่าวถึงผลการวิเคราะห์ความเกี่ยวข้องของเจตนาปริจเฉทกับมโนอุปลักษณ์ที่พบในบทที่ 4 ซึ่งเป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์การใช้อุปลักษณ์และมโนอุปลักษณ์โรคมะเร็งแต่ละแบบว่าสัมพันธ์กับเจตนาในการสื่อสารของแพทย์และผู้ป่วยทั้ง 6 แบบที่กล่าวไว้ในบทที่ 5 อย่างไร ซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าการใช้อุปลักษณ์จากมโนอุปลักษณ์ต่างๆของแพทย์และผู้ป่วยสัมพันธ์กับคุณสมบัติทางปริชานเรื่อง “การทำให้เด่น” (highlighting property) (Lakoff and Johnson, 1980; Kovecses, 2002) ของมโนอุปลักษณ์แต่ละแบบว่าทำให้คุณสมบัติด้านใดของมโนทัศน์โรคมะเร็งเด่นขึ้นมา หรือสามารถอธิบายคุณสมบัติด้านใดของมะเร็งได้ดีเป็นพิเศษ มโนอุปลักษณ์หนึ่งๆไม่สามารถอธิบายมโนทัศน์โรคมะเร็งที่ซับซ้อนได้ดีครบถ้วนทุกด้าน แต่สามารถอธิบายด้านหนึ่งด้านใดหรือเพียงบางด้านของโรคมะเร็งได้ดีกว่าด้านอื่นและเป็นด้านที่มโนอุปลักษณ์อื่นอธิบายได้ไม่ดีเท่า การวิเคราะห์การใช้อุปลักษณ์จึงต้องนำคุณสมบัติทางปริชานเรื่องการทำให้เด่นของมโนอุปลักษณ์มาพิจารณาด้วยเสมอ นอกจากนี้การใช้อุปลักษณ์จากมโนอุปลักษณ์ต่างๆไม่ได้สัมพันธ์กับการทำวจนกรรมใดวจนกรรมหนึ่งโดยเฉพาะ แต่ขึ้นอยู่กับเจตนาในการสื่อสารแพทย์และผู้ป่วย

การใช้อุปลักษณ์จากมโนอุปลักษณ์หนึ่งๆจึงขึ้นอยู่กับคุณสมบัติการทำให้เด่นของมโนอุปลักษณ์และเจตนาในการสื่อสาร การนำเสนอผลการวิจัยจึงขอเริ่มด้วย (6.1) คุณสมบัติทางปริชานเรื่องการทำให้เด่นของมโนอุปลักษณ์ (6.2) มโนอุปลักษณ์กับเจตนาในการสื่อสารของแพทย์ (6.2.1) มโนอุปลักษณ์กับการให้ความรู้ของแพทย์ (6.2.2) มโนอุปลักษณ์กับการรณรงค์ให้ป้องกันและรับการตรวจคัดกรองโรค (6.2.3) มโนอุปลักษณ์กับปลอบใจให้กำลังใจของแพทย์ (6.3) มโนอุปลักษณ์กับเจตนาในการสื่อสารของผู้ป่วย (6.3.1) มโนอุปลักษณ์กับการแบ่งปันประสบการณ์ของผู้ป่วย (6.3.2) มโนอุปลักษณ์กับการแสดงอารมณ์ความรู้สึกต่างๆของผู้ป่วย (6.3.3) มโนอุปลักษณ์กับการปลอบใจให้กำลังใจของผู้ป่วย (6.4) บทสรุปความสัมพันธ์ของมโนอุปลักษณ์กับเจตนาในการสื่อสารของแพทย์และผู้ป่วย (6.5) การใช้อุปลักษณ์แบบอื่นๆ

6.1 คุณสมบัติ “การทำให้เด่น” ของมโนอุปลักษณ์

ผลการวิเคราะห์พบว่าการใช้อุปลักษณ์ของแพทย์และผู้ป่วยสัมพันธ์กับคุณสมบัติทางปริชานในเรื่อง “การทำให้เด่น” (highlighting property) ของแต่ละมโนอุปลักษณ์ด้วย กล่าวคือแพทย์

และผู้ป่วยมักใช้อุปสรรคจากมโนอุปสรรคเพียงบางแบบเพื่ออธิบายบางด้านของมโนทัศน์โรคมะเร็ง โดยไม่ใช้มโนอุปสรรคอื่น เช่น การใช้อุปสรรคจากมโนอุปสรรค “โรคมะเร็งเป็นพิษ” เพื่อบรรยายเกี่ยวกับก้อนเนื้ออกมะเร็งแต่ไม่พบการใช้อุปสรรคจากมโนอุปสรรค “โรคมะเร็งเป็นเพื่อน” มาอธิบายคุณสมบัติด้านนี้ของโรค หรือการใช้อุปสรรคจากมโนอุปสรรค “โรคมะเร็งเป็นเพื่อน” เพื่อบรรยายเกี่ยวกับความเรื้อรังของโรคแต่ไม่พบการนำอุปสรรคจากมโนอุปสรรค “โรคมะเร็งเป็นเชื้อโรค” และอื่นๆมาใช้อธิบายคุณสมบัติด้านนี้ของมโนทัศน์โรคมะเร็งที่เป็นเช่นนี้เพราะมโนอุปสรรคแต่ละแบบอธิบายคุณสมบัติของโรคมะเร็งแต่ละด้านได้ดีไม่เท่ากัน หรือทำให้คุณสมบัติเพียงบางด้านของมโนทัศน์โรคมะเร็งเด่นขึ้นมาเท่านั้น ไม่ใช่ทุกด้าน

การเชื่อมโยงคุณสมบัติทางโครงสร้างในระดับปริธานระหว่างสองมโนทัศน์ที่แสดงไว้ในบทที่ 4-5 ประกอบกับตัวอย่างการใช้อุปสรรคของแพทย์และผู้ป่วยเป็นข้อมูลที่ช่วยแสดงให้เห็นว่ามโนอุปสรรคใดเน้นอธิบายหรือทำให้คุณสมบัติด้านใดของโรคมะเร็งเด่นขึ้นมามากกว่าด้านอื่น ตัวอย่างเช่น การเชื่อมโยงคุณสมบัติระหว่างมโนทัศน์พิษกับมโนทัศน์มะเร็ง แสดงให้เห็นคุณสมบัติบางประการที่คล้ายคลึงกันในระดับปริธานของสองมโนทัศน์นี้ เช่น การมีรากขึ้นไปในดินของต้นไม้หรือต้นพืช กับ รากของก้อนเนื้ออกที่ขึ้นไปเกาะผนังอวัยวะ ซึ่งมโนทัศน์เพื่อน วัตถุแปลกปลอม สัตว์ หรือมโนทัศน์อื่นๆไม่มีคุณสมบัติด้านนี้ ทำให้มโนอุปสรรค “โรคมะเร็งเป็นพิษ” อธิบายเกี่ยวกับก้อนเนื้ออกได้ดีหรือทำให้คุณสมบัติด้านก้อนเนื้ออกมะเร็งของมโนทัศน์โรคมะเร็งเด่นขึ้นมา

หรือการที่มโนทัศน์เพื่อนมีความคล้ายคลึงกับมโนทัศน์โรคมะเร็งในเรื่องของสัมพันธภาพที่ยาวนานระหว่างเพื่อนกับความเรื้อรังยาวนานของโรค การไปมาหาสู่เยี่ยมเยียนของเพื่อนกับการกลับเป็นซ้ำหรือแสดงอาการเป็นช่วงๆของโรค ในขณะที่มโนทัศน์พิษ วัตถุแปลกปลอม หรือภัยวิบัติไม่มีคุณสมบัติดังกล่าว มโนอุปสรรค “โรคมะเร็งเป็นเพื่อน” จึงเป็นมโนอุปสรรคที่เน้นอธิบายหรือทำให้ด้านความเรื้อรังของโรคเด่นขึ้นมา

มโนอุปสรรคเกี่ยวกับโรคมะเร็งแต่ละแบบจึงอธิบายด้านต่างๆของมโนทัศน์โรคมะเร็งได้ดีเพียงบางด้านไม่ใช่ทุกด้าน ซึ่งโคเวกเซส (Kovecses, 2002) เคยกล่าวไว้ว่ามโนอุปสรรคหนึ่งทำให้คุณสมบัติของมโนทัศน์ปลายทางเด่นขึ้นมาเพียง 1-3 ด้านเท่านั้น หรืออีกนัยหนึ่งคือสามารถอธิบายคุณสมบัติของแคววมโนทัศน์ปลายทางได้ดีเพียงประมาณ 1-3 ด้านเท่านั้น

ในงานวิจัยชิ้นนี้พบว่ามโนอุปสรรคส่วนใหญ่สามารถอธิบายหรือทำให้คุณสมบัติของมโนทัศน์โรคมะเร็งเด่นขึ้นมาได้ประมาณ 1 ด้าน มีเพียงบางมโนอุปสรรคอธิบายได้ 1-4 ด้าน นอกจากนี้ยังพบว่าคุณสมบัติบางด้านของมโนทัศน์โรคมะเร็งมีมโนอุปสรรคมาอธิบายได้มากกว่า

1 มโนอุปลักษณะ ซึ่งทำให้เมื่อผู้พูดต้องการพูดถึงคุณสมบัติด้านนั้น ผู้พูดก็จะมีอุปลักษณะให้เลือกใช้ในการสื่อสารมากขึ้น เช่น ด้านการแพร่กระจายของโรคมะเร็งนั้น พบว่าแพทย์และผู้ป่วยสามารถใช้อุปลักษณะจากทั้งมโนอุปลักษณะ "โรคมะเร็งเป็นสัตว์ร้าย" (เช่น กิน กัด ทะ) "โรคมะเร็งเป็นวัชพืช" (เช่น แรกหน่อ) และ "โรคมะเร็งเป็นเชื้อโรค" (เช่น แพร่เชื้อ)

คุณสมบัติการทำให้เด่นของแต่ละมโนอุปลักษณะเกี่ยวกับโรคมะเร็งและการรักษามีแสดงในตารางต่อไปนี้

ตาราง 4 คุณสมบัติการทำให้เด่นของมโนอุปลักษณะโรคมะเร็งและการรักษา

คุณสมบัติของมโนทัศน์มะเร็ง		มโนอุปลักษณะ								
		มะเร็งเป็น					การรักษาเป็น			
		เชื้อโรค	วัชพืช	สัตว์ร้าย	เพื่อน	ภัยวิบัติ	วัตถุแปลกปลอม	สงคราม	การเดินทาง	การแข่งขัน
ด้าน ธรรมชาติ ของ โรคมะเร็ง	กระบวนการเกิดมะเร็ง ในร่างกาย	●								
	ก้อนเนื้องอกมะเร็ง		●							
	การแพร่กระจาย	●	●	●			●			
	ความเรื้อรัง				●					
	อาการ					●				
ด้านการตรวจวินิจฉัยโรค							●			
ด้านการรักษา	วิธีการรักษาและ กลไกการทำงาน	●						●	●	
	ผลการรักษา	●								●

จากตารางข้างต้น แนวตั้ง คือ คุณสมบัติด้านต่างๆของมโนทัศน์โรคมะเร็งซึ่งรวมการตรวจรักษาซึ่งเป็นองค์ประกอบในมโนทัศน์ใหญ่ที่ซับซ้อนอย่างโรคมะเร็งไว้ด้วย แนวนอน คือ มโนอุปลักษณะเกี่ยวกับโรคมะเร็งและการรักษาโรคมะเร็งแต่ละแบบที่พบ

วงกลมใหญ่ มีความหมายว่า พบการใช้มโนอุปลักษณะนั้นในการบรรยายคุณสมบัติของมโนทัศน์โรคมะเร็งที่อยู่ในแถวเดียวกันอยู่เสมอ เช่น การใช้มโนอุปลักษณะ "โรคมะเร็งเป็นวัชพืช" ในการบรรยายคุณสมบัติด้านเนื้องอกมะเร็งของมโนทัศน์โรคมะเร็งอยู่เสมอ โดยพบทั้งใน

ปริศนาเกี่ยวกับโรคมะเร็งของแพทย์และผู้ป่วย นอกจากนี้คุณสมบัติในระดับปริศนาของมโนทัศน์
 วิชาชีพบางประการยังมีความคล้ายคลึงกับคุณสมบัติของก๊อมน้องอ้อมมะเร็ง ในขณะที่มโนอุป
 ลักษณะอื่น ไม่มีคุณสมบัติเด่นที่สามารถอธิบายก๊อมน้องอ้อมมะเร็งได้ดีเท่า

วงกลมเล็ก มีความหมายว่าพบการนำมโนอุปลักษณะนั้นไปอธิบายด้านอื่นๆด้วย แต่พบได้
 ในความถี่ที่ต่ำกว่า เช่น พบการนำมโนอุปลักษณะ “โรคมะเร็งเป็นวิชาชีพ” มาอธิบายด้านการ
 แพร่กระจายของโรคบ้างในภาษาของแพทย์ เพราะวิชาชีพมีคุณสมบัติที่สามารถอธิบายด้านแพร่
 กระจายได้ด้วย ในขณะที่โดยส่วนใหญ่แล้วแพทย์และผู้ป่วยจะใช้มโนอุปลักษณะ “โรคมะเร็งเป็น
 วิชาชีพ” มาอธิบายคุณสมบัติด้านก๊อมน้องอ้อมมะเร็งเป็นหลัก และมักใช้มโนอุปลักษณะ “โรคมะเร็ง
 เป็นสัตว์ร้าย” ในการบรรยายเกี่ยวกับการแพร่กระจายของโรคมะเร็งมากกว่าอย่างอื่น

คุณสมบัติด้านต่างๆของมโนทัศน์โรคมะเร็งที่พบว่ามีกรกล่าวถึงในปริศนาเกี่ยวกับโรค
 มะเร็งของแพทย์และผู้ป่วยอยู่เสมอนั้น สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่มใหญ่ คือ คุณสมบัติด้าน
 ธรรมชาติของโรค คุณสมบัติด้านการตรวจร่างกายเพื่อวินิจฉัยโรค และคุณสมบัติด้านการรักษาโรค

คุณสมบัติด้านธรรมชาติของโรคนั้นประกอบด้วยคุณสมบัติย่อย 5 ด้าน คือ ด้าน
 กระบวนการเกิดโรคมะเร็งในร่างกาย ด้านก๊อมน้องอ้อมมะเร็ง ด้านการแพร่กระจายของโรค ด้าน
 ความเรื้อรังยาวนานของโรค และด้านอาการของโรค

คุณสมบัติอีกด้านหนึ่งคือการตรวจวินิจฉัยหรือตรวจคัดกรองโรค (ไม่พบคุณสมบัติย่อย)
 ส่วนคุณสมบัติด้านการรักษาโรคมะเร็งนั้นประกอบด้วยคุณสมบัติย่อยหลัก 2 ด้านเช่นกันคือ ด้าน
 วิธีการรักษาและกลไกการทำงานของแต่ละวิธีการรักษา เช่น ปฏิบัติการของสารเคมีบำบัดต่อมะเร็ง
 ในร่างกาย รวมทั้งความยาวนานของขั้นตอนการรักษา และด้านผลการรักษา เช่น เสียชีวิต หรือ ผล
 การตอบสนองของโรคต่อยา

มโนอุปลักษณะแต่ละแบบที่พบมีคุณสมบัติการทำให้เด่นที่แตกต่างกันไป คุณสมบัติของ
 มโนทัศน์โรคมะเร็งด้านที่มโนอุปลักษณะทำให้เด่นขึ้นมาหรืออธิบายได้ดีแสดงด้วยวงกลมที่บใหญ่
 ในช่องตาราง ด้านอื่นที่พบว่าทำให้เด่นรองลงมาหรือมีการนำไปอธิบายบ้างแสดงด้วยวงกลมที่บเล็ก

ลำดับต่อไปจะอธิบายรายละเอียดของคุณสมบัติการทำให้เด่นของแต่ละมโนอุปลักษณะที่
 แสดงในตารางพร้อมแสดงตัวอย่างเปรียบเทียบการใช้อุปลักษณะของแพทย์และผู้ป่วยในทำนอง
 เดียวกัน ตัวอย่างเหล่านี้ได้เคยแสดงแยกไว้ในบท 4 – 5 แล้วครั้งหนึ่ง แต่นำมาเทียบเคียงให้เห็นการ
 ใช้ที่เหมือนและต่างกัน ได้ชัดเจนขึ้นอีกครั้งในหัวข้อนี้โดยไม่ขออธิบายตัวอย่างซ้ำ

มโนอุปลักษณ์ “โรคมะเร็งเป็นเชื้อโรค” เน้นอธิบายหรือทำให้ด้านกระบวนการเกิดโรคมะเร็งขึ้นในร่างกายของมโนทัศน์โรคมะเร็งเด่นขึ้นมา โดยเปรียบเทียบการเป็นโรคมะเร็งกับการติดเชื้อโรค เพราะมะเร็งเกิดขึ้นโดยที่ผู้ป่วยไม่รู้ตัวเหมือนกับการติดเชื้อหรือรับเชื้อที่เกิดขึ้นโดยที่เราไม่รู้ตัว ทั้งมะเร็งและเชื้อโรคมีการฟักตัวในร่างกายระยะหนึ่ง ผู้ป่วยจะรู้ตัวก็เมื่อมะเร็งแสดงอาการหรือร่างกายแสดงอาการติดเชื้อให้เห็น แพทย์และผู้ป่วยจึงมักใช้อุปลักษณ์เชื้อโรค (เช่นคำว่า ติดเชื้อ รับเชื้อ ฟักตัว) เพื่ออธิบายคุณสมบัติด้านการเกิดขึ้นในร่างกายของโรคมะเร็ง แต่ไม่พบการใช้อุปลักษณ์จากมโนอุปลักษณ์อื่นมาบรรยายด้านนี้ นอกจากนี้มโนอุปลักษณ์ “โรคมะเร็งเป็นเชื้อโรค” ยังสามารถอธิบายด้านการแพร่กระจายของโรคมะเร็งในร่างกาย (เช่นคำว่า แพร่เชื้อ) ด้านวิธีการรักษา (เช่นคำว่า ยาม่าเชื้อ) และด้านผลการรักษา (เช่นคำว่า เชื้อมะเร็งตาย คือยา เชื้อแรง) แต่สองด้านนี้ไม่เด่นเท่าด้านกระบวนการเกิดโรค

ตัวอย่างต่อไปนี้แสดงการใช้อุปลักษณ์จากมโนอุปลักษณ์ “โรคมะเร็งเป็นเชื้อโรค” เพื่ออธิบายด้านการเกิดโรคมะเร็ง ด้านการแพร่เชื้อ ด้านวิธีการรักษา และผลการรักษา เปรียบเทียบการใช้ที่เหมือนกันระหว่างแพทย์และผู้ป่วย

	แพทย์	ผู้ป่วย
การเกิดโรคมะเร็ง	<ul style="list-style-type: none"> - ในบางรายมะเร็งอาจเริ่มฟักตัวจากกระเพาะอาหารโดยตรงเลยก็ได้ โดยไม่ต้องมีการอักเสบหรือแผลมาก่อนเลย (DW 19) - ทุกคนที่<u>เชื้อมะเร็ง</u>เข้าต่อมน้ำเหลือง ต้องรักษาต่อด้วยยาหลังผ่าตัด (DW 26) 	<ul style="list-style-type: none"> - ถามหมอบอกว่าแล้วลูกกินนมเราจะ<u>ติดเชื้อ</u>ไม้อะไรไหม หมอบอกว่าไม่<u>ติด</u> (PS 21) - การข่มเก็บทางอารมณ์นี้ละมั้งที่กลายเป็นความเครียดร่วม<u>เพาะเชื้อมะเร็ง</u>... (PW 5)
การแพร่เชื้อ	<ul style="list-style-type: none"> - การผ่าตัดเอาต่อมน้ำเหลืองออกจากรักแร้นั้น ทำกันเพื่อพิสูจน์ทราบว่ามี<u>เชื้อมะเร็ง</u>แพร่มาที่ต่อมน้ำเหลืองแล้วหรือยัง (DW 22) 	<ul style="list-style-type: none"> - เดือนแรกที่ผมรักษาตัวเอง “<u>ร่วมด้วยช่วยกัน</u>” มะเร็งยังไม่ยอมสยบ...กำแหงหาญ<u>แพร่เชื้อ</u>เข้าไปวมที่โคนขาพับข้างขวา (PW 5)

- วิธีการรักษา**
- แพทย์จึงให้สารเคมีบำบัดเพื่อฆ่าเชื้อ มะเร็งที่ เหลือจนครบจำนวน” (DW 51)
 - บำบัดรักษาด้วยโคบอลต์ การฆ่าเชื้อ มะเร็งด้วยวิธีนี้ จะไปทำลายระบบภูมิคุ้มกันของร่างกายให้ลดลง (DW 22)
- ผลการรักษา**
- มะเร็งคือยา หมายถึงโรคมะเร็งที่คือต่อ ยาเคมีบำบัด กล่าวคือเมื่อได้รับเคมีบำบัดแล้วก้อนมะเร็งไม่ยุบ และอาจกลับโตขึ้นหรือลุกลามแพร่กระจายไปยังอวัยวะอื่นๆ ภาวะนี้มักพบในมะเร็งที่กลับเป็นซ้ำ (DW 20)
 - โรคมันกระจายไปมากแล้ว น้ำหนักตัวคนไข้ก็มาก จำเป็นต้องให้ยาจำนวนมากและหลายชนิด เพื่อเข้าไปช่วยกันฆ่าเชื้อโรคมะเร็ง (PW 6)
 - เพื่อ ฉายแสงให้เชื้อมันแห้งแล้ว แล้วก็ฉีดคีโมก็คือมันจะไปล้างเชื้อโรครในลำไส้ ไปสกัดไม่ให้มันเติบโตขึ้นมา เห็นคุณหมอบอก เพราะคีโมตัวนี้จะมีผลต่อลำไส้ (PS 1)
 - อย่าไปกินเลย รักษาที่นั่นดีที่สุด ยาเม็ดละแพงๆ ไปซื้อ มันดีแต่ตอนแรกๆ ตอนนั้นมันคือยาแล้ว (PS 29)
 - บางทีฉีดไปแล้ว 1 ครั้งบางทีตัวมันยังไม่ตายคืออะไรอย่างเงี้ย ถ้าเกิดแล้วหยุดแล้ว มาอีกหนึงเงี้ย เท่ากับมันไม่ประคิดประต่อมันยังไม่ตาย ถ้าเชื้อมันยังแรงอะไรเงี้ย (PS 29)

มโนอุปถัมภ์ “โรคมะเร็งเป็นวัชพืช” เน้นอธิบายหรือทำให้คุณสมบัติด้านก่อนนี้ออกของมโนทัศน์โรคมะเร็งเด่นขึ้นมา โดยคุณสมบัตีเรื่องการงอก การมีรากและลำต้นของวัชพืชมีความคล้ายคลึงกับการงอกขึ้นมาบนหรือในอวัยวะในร่างกาย ส่วนของก้อนที่ซ่อนไขเข้าไปยึดเกาะอวัยวะเปรียบได้กับรากของต้นไม้ที่ซ่อนไขไปในดิน ในขณะที่มโนทัศน์สิ่งมีชีวิต เชื้อโรค หรือวัตถุไม่มีคุณสมบัติที่คล้ายคลึงในด้านนี้

นอกจากนี้ด้านอื่นที่มโนอุปถัมภ์ “โรคมะเร็งเป็นวัชพืช” อธิบายได้รองลงไปคือ ด้านการแพร่กระจายของโรค โดยคุณสมบัตินี้การแพร่พันธุ์ด้วยเมล็ดหรือหน่อของพืชไปเจริญในที่ไกลต้นมีความคล้ายคลึงกับการที่เซลล์มะเร็งหลุดจากก้อนเนื้ออกมะเร็งไปเจริญที่อวัยวะอื่นที่ไกลออกไป (เช่นคำว่า แดกหน่อ) แต่ด้านนี้ไม่เด่นเท่าด้านก่อนนี้ออกมะเร็ง

การใช้อุปถัมภ์จากมโนอุปถัมภ์ “โรคมะเร็งเป็นวัชพืช” (เช่นคำว่า งอก ขึ้น งอกงาม ต้นราก แดกหน่อ) เพื่ออธิบายเกี่ยวกับก้อนเนื้ออกมะเร็งและการแพร่กระจายเปรียบเทียบกับระหว่างภาษาของแพทย์และผู้ป่วยมีแสดงในตัวอย่างต่อไปนี้ ตัวอย่างการใช้อุปถัมภ์คำว่า แดกหน่อ พบเฉพาะในภาษาของแพทย์เท่านั้น

แพทย์

ผู้ป่วย

<p>ก้อนเนื้ออก
มะเร็ง</p>	- มะเร็ง <u>งอกขึ้น</u>ใหม่ที่หน้าอกร้อยละ 10.4 และการฉายแสงรังสีรักษาหลังผ่าตัดสามารถลดการเป็นซ้ำที่ตำแหน่งต่างๆข้างต้นได้ (DW 14) - มันจะทำให้เซลล์มะเร็งกระจายตัวอย่างรวดเร็ว และ<u>ฝังรากลึก</u>มากขึ้น (DW 14) - เราดูกันทุกเดือนเลยนะเนี่ย ฝ้าอยู่เนี่ย มีนา เมษา เมษา พฤษภาคม มิถุนา สองเดือนเท่านั้นเอง<u>ขึ้นมา</u>ใหม่เร็วมากเลย (DS 5) - มะเร็งสามารถ<u>งอกงาม</u>และลุกลามเข้าไปในอวัยวะอื่นที่อยู่ใกล้เคียง (Dw19) - ผู้ป่วยที่อยู่วัยหลังหมดระดูจะมีการตอบสนองต่อการรักษาโดยการ<u>ใช้ฮอร์โมน</u>หลังจากที่ผ่าตัดเอาก้อนมะเร็ง<u>ต้นตอ</u>ออกไปแล้ว (PW 2)	- เซลล์ที่เป็นมะเร็งจะหลงลืมข้อมูลดั้งเดิมหมด ทำเป็นอย่างเดียวกันคือ...<u>งอกไค้งอก</u>เอา (PW 9) - ก็มาตรวจเรื่อยๆ หลังจากตรวจไปประมาณปีกว่าแล้ว โรคมะเร็งมัน<u>ขึ้น</u>ปอดอะครับ <u>ขึ้น</u>ปอด แล้วหมอก็เอ็กซเรย์ตรวจดู แล้วก็มันมีจุดอยู่ที่ปอดอะครับ 3 จุด (PS 31) - เมื่อมะเร็ง<u>ลงราก</u>ในอวัยวะใดอวัยวะหนึ่งแล้ว (PW 8) - เจ้าก้อนเชื่อบวมดลูกที่ว่ามี<u>ราก</u>จะเข้าไปในช่องท้อง (PW 44) - หมอต้องอธิบายว่า “<u>ต้นมันอยู่ที่นม</u> แต่<u>ราก</u>มันไปอยู่ที่ปอดแล้ว อย่างนี้เป็นต้น (PW 13)
การแพร่กระจาย:	- ที่เรียกว่ามะเร็ง เพราะนอกจากมันมีขนาดโตขึ้นเบียดบังเนื้อที่ของอวัยวะรอบด้านแล้ว มันยังสามารถ<u>แตกหน่อ</u>แพร่กระจายไปตามระบบน้ำเหลืองหรือกระแสโลหิตสู่อวัยวะอื่นๆทั่วร่างกายได้ด้วย (DW 22)	

มโนอุปลักษณ์ “โรคมะเร็งเป็นสัตว์ร้าย” เป็นมโนอุปลักษณ์ที่ทำให้คุณสมบัติด้านการแพร่กระจายของมโนทัศน์โรคมะเร็งเด่นขึ้นมา คุณสมบัติการเคลื่อนที่จากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่งได้ของสัตว์ร้ายคล้ายคลึงกับการแพร่กระจายของโรคมะเร็งจากอวัยวะหนึ่งไปสู่อวัยวะอื่นที่ไกลออกไป การกักกินสิ่งต่างๆเป็นอาหารจนหมดไปหรือขาดวินของสัตว์ร้ายคล้ายคลึงกับความเสียหายของอวัยวะที่เกิดขึ้นเกิดจากการแพร่กระจายของโรคมะเร็ง การแพร่กระจายที่รวดเร็วเปรียบเทียบกับกักกินอย่างรวดเร็วและความคุดันของสัตว์ร้าย ในขณะที่การแพร่กระจายที่เป็นไปอย่างช้าๆ เปรียบเทียบได้กับการไม่เคลื่อนไหว นอนหลับ หลบหรือแอบอยู่ของสัตว์ร้ายนี้ แพทย์และผู้ป่วยจึงมักใช้อุปลักษณ์จากมโนอุปลักษณ์ “โรคมะเร็งเป็นสัตว์ร้าย” เพื่ออธิบายด้านการ

แพร่กระจายของโรค ซึ่งอาจเนื่องมาจากการที่มโนทัศน์เพื่อน วัตถุแปลกปลอม ภัยวิบัติ การเดินทาง ไม่มีคุณสมบัติที่เทียบเคียงได้ดีเช่นนี้

ตัวอย่างต่อไปนี้แสดงการใช้อุปลักษณ์จากมโนอุปลักษณ์ “โรคมะเร็งเป็นสัตว์ร้าย” เพื่อบรรยายเกี่ยวกับการแพร่กระจายในแบบเดียวกันในภาษาของแพทย์และผู้ป่วย

แพทย์:

ผู้ป่วย:

การแพร่กระจาย: - ก็คือเป็นเซลล์มะเร็งที่มันขึ้นมาข้างบนนะ ครับ แล้วมันกินจนหัวนมเนี่ยหายไปเลยนะ ครับ อันนี้ก็คือเป็นชนิดหนึ่งของมะเร็งเต้านม นะครับ (DS 17) - เพราะเรารู้ว่ามะเร็งเต้านมเนี่ย โอเค มันเกิด ที่เต้านมแต่เวลากระจายมันจะไปสองทาง ทางแรกคือไปทาง ต่อมน้ำเหลืองนะละ ทาง ที่สองคือไปทางกระแสเลือด ทีนี้ทาง กระแสเลือดเราคงไปตัดเส้นเลือดไม่ได้ งั้น เราก้ไปถึงว่าการให้ยา (DS 17) - ก็จะเป็นในภาพคล้ายๆกับว่าสุนัขว่าไอ้ ก้อนนั้นเนี่ยมันกัดมันดูหรือไม่ <u>ไม่ดู</u>ทำนอง นั้น (DS 16) - ภาวะ<u>มะเร็งเข้ากระดูก</u>ก็เป็นผลแทรกซ้อน จากโรคมะเร็งที่พบบ่อย (DW 31)	- <u>มะเร็งแทะกระดูก</u>กันยกของมทั้ง สองข้าง (PW 5) - ปรากฏว่ามะเร็งได้ขยายไปกินที่ <u>กระดูก</u>ส่วนอื่นของพีหน้อย ทำให้ไม่ ค่อยมีแรงเดินเห็นก็ลำบาก (PW 22) - ผมก็ปลอบใจตัวเองว่า เออ... มะเร็ง วันนี้นะมัน<u>นอนหลับ</u> ก็ขอทาน ใก่ย่าง หน้อย อาทิตย์หนึ่งเพียงครั้งเดียว ทีนี้ ทรุดเลยครับ ทรุดมากเลย (PW 28) - ฉันรู้ว่าชีวิตได้ทำให้ฉันได้รับผลดี อย่างน่าพอใจมากที่สุดแล้ว โดยไม่ ต้องคำนึงถึงว่ามะเร็งมันจะ<u>หลบอยู่</u> หนใดให้เปลืองสมอง (PW 7) - ถ้าจะถามว่าขณะนี้ในร่างกายของฉันมี เจ้าเนื้อร้าย<u>แอบอาศัยอยู่</u>ตรงซอกหลัง ใต้วง ฉันคงตอบไม่ได้ (PW 39)

มโนอุปลักษณ์ “โรคมะเร็งเป็นเพื่อน” เน้นอธิบายหรือทำให้คุณสมบัติด้านความเรื่อรังของ โรคของมโนทัศน์โรคมะเร็งเด่นขึ้นมา โดยคุณสมบัติที่สองมโนทัศน์นี้มีคล้ายกันในขณะที่มี โทศอื่นๆไม่มีคือ คุณสมบัติด้านความเรื่อรังยาวนานของโรค กับ คุณสมบัติเรื่องสัมพันธ์ภาพ ยาวนานระหว่างเพื่อน การแสดงอาการเป็นช่วงๆและการกลับเป็นซ้ำได้ของโรคมะเร็งจึงเปรียบได้ กับการไปมาหาสู่เยี่ยมเยียนของเพื่อน ความคล้ายคลึงในระดับปริธานเหล่านี้มีผลต่อการใช้อุป ลักษณ์ เราจึงพบการใช้อุปลักษณ์จากมโนอุปลักษณ์ “โรคมะเร็งเป็นเพื่อน” (เช่นคำว่า เพื่อน กลับมา หวนคืน อยู่ด้วยกัน อ้อลา จากไป เยี่ยม) มาบรรยายคุณสมบัติด้านความเรื่อรังของโรคมะเร็ง

ในภาษาของแพทย์และผู้ป่วย แต่ไม่พบการใช้อุปสรรคจากมโนอุปสรรคอื่นๆ ดังตัวอย่างแสดง การเปรียบเทียบการใช้อุปสรรคจากมโนอุปสรรค “โรคมะเร็งเป็นเพื่อน” ในภาษาของแพทย์และผู้ป่วยดังต่อไปนี้

แพทย์	ผู้ป่วย
<p>ความเรื้อรัง ของโรค:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ก็พบว่าผู้ป่วยมะเร็งเต้านมได้รับการรักษาด้วยการผ่าตัดเพียงอย่างเดียวเนี่ยโอกาสที่ <u>โรคจะกลับมาสูงมาก</u> แล้วเวลาโรคกลับมาเนี่ยมันกลับมาจากการที่มีการพบว่ามีการแพร่กระจายไปที่อื่นนะ (DS 15) - แต่สำหรับบางคนแล้ว <u>มะเร็งเต้านมกลับมาเยือน</u> โดยไม่ได้นัดหมาย แม้ว่า จะได้มีการดูแลตัวเองอย่างดี (DW 14) - ทั้งหมดนี้เป็นคนไข้ที่เป็นมะเร็งใหม่ กับคนไข้ที่มะเร็งกลับคืนมาอีก (PW 6) - การปฏิบัติตัวสำหรับผู้เป็น โรคมะเร็ง... ใช้ชีวิต...ตามปกติ...ออกกำลังกาย... พักผ่อนให้เพียงพอ รับประทานอาหารให้ครบ 5 หมู่ มีกำลังใจที่จะอยู่ <u>ร่วมกับ</u> โรคมะเร็งอย่างมีความสุข ไม่เครียดหรือทุกข์ร้อนใจ (DW 1) - ถ้าเราต้องอยู่กับมัน เราก็ต้องอยู่กับมัน (DS 2) 	<ul style="list-style-type: none"> - ได้ทราบข่าวจากหนูคอมพิวเตอร์ว่าคุณป้าเกิดมีมะเร็ง พลุแตกพายุพัดมาอยู่ด้วยคน พรก้เช่นกัน ค่ะ พรมีมะเร็งมาอยู่ด้วยเมื่อเก้าปีที่แล้ว โดย <u>อ้าปากไปแล้วรอบหนึ่งแล้วเขาก็กลับมาใหม่</u>เมื่อสามปีที่แล้ว (PW 23) - ตามจดหมายของคุณบอกว่า มะเร็งมาเยี่ยม ทรายถูกเมื่อเก้าปีมาแล้ว และก็จากไปแล้ว แต่ <u>เพิ่งกลับมาเยี่ยมใหม่</u>เมื่อสามปีที่แล้ว ก็ อยากรู้ว่ามะเร็งจากถูกไปเมื่อเก้าปีที่แล้ว อย่างไร ด้วยธรรมชาติบำบัดหรือผ่าตัด และ เมื่อมะเร็งกลับมาใหม่ครั้งหลังเมื่อสามปีมานี้ (PW 23) - และแล้ว... <u>มะเร็งที่รักของนุ้ยก็กลับมาเยือน</u>อีกครั้ง (PW 27) - ฉันเป็นมะเร็งเมื่อสิบปีก่อน หายไปหกปี และ <u>กลับมาเยือน</u>อีกครั้งเมื่อสี่ปีที่แล้ว (PW 24) - เจ้าก้อนใหม่ ก็จะมีใครอื่นอีกเล่า <u>คุณมะเร็งผู้กลับมาเยือน</u> ที่มาอยู่ด้วยกันตรงที่เดิมซะ หลังจากที่เขา - เจ้าก้อนเล็ก ย้ายถิ่นไปหกปี (PW 24)

มโนอุปสรรค “โรคมะเร็งเป็นภัยวิบัติ” เป็นมโนอุปสรรคที่เน้นอธิบายหรือทำให้ คุณสมบัติด้านอาการของมโนทัศน์โรคมะเร็งเด่นขึ้นมา โดยอาการซึ่งเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงการเป็น มะเร็ง มีความคล้ายคลึงกับสัญญาณเตือนภัยที่สิ่งเตือนให้ผู้คนได้ทราบว่ายอันตรายหรือภัยพิบัติ บางอย่างกำลังจะเกิดขึ้นในไม่ช้า ความรุนแรงของอาการเปรียบได้กับความรุนแรงของภัยประเภท ต่างๆ เช่น ความรุนแรงของพายุ ความน่ากลัวจากภัยมืด การคุกคามของมหันภัย และผู้ป่วยก็คือ ผู้ประสบภัยหรือเหยื่อของภัยวิบัติเหล่านี้ จึงพบว่าแพทย์และผู้ป่วยมักใช้อุปสรรคภัย (เช่น

สัญญาณ สัญญาณเตือนภัย) เพื่ออธิบายคุณสมบัติด้านอาการของโรคมะเร็ง แต่ไม่พบการใช้มนูอุป
ลักษณะอื่นมาอธิบายคุณสมบัติด้านนี้ของโรค ดังตัวอย่างแสดงการเปรียบเทียบการใช้ที่คล้ายคลึงกัน
ต่อไปนี้

แพทย์	ผู้ป่วย
<p>อาการ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - สัญญาณเตือนภัย อาการของมะเร็งปากมดลูก (DW 9) - ดังนั้นจึงควรหมั่นสำรวจ ตรวจสอบสุขภาพตัวเอง ตัวเองว่าเรามีอาการเริ่มต้นของมะเร็งรึเปล่า วิธีง่ายๆ ในการสังเกตสัญญาณอันตราย 7 วิธี ดังนี้ (DW 2) - การตรวจพบปริมาณ HER2 จำนวนมาก เป็นสัญญาณอันตรายที่จะบอกว่า คนไข้คนนั้น ต้องได้รับการบำบัดรักษาแบบเฉพาะเจาะจง ในเวลาอันรวดเร็ว (DW 14) - สัญญาณอันตรายนี้ถือเป็นข้อเตือนภัย ที่ อาจจะเกิดจากสาเหตุของโรคมะเร็งก็ได้ ดังนั้น ถ้าหาก พิจารณาแล้วเห็นว่าตนเองมีอาการ ดังกล่าวหรือมีสิ่งผิดปกติเกิดขึ้น อย่างถึงเล รีบ ไปพบแพทย์เพื่อรับการตรวจอย่างถูกวิธี (DW 4) 	<ul style="list-style-type: none"> - หลังจากนั้นเป็นต้นมา ข้าพเจ้าจึงระวัง ไม่ให้ท้องผูก เพราะท้องผูกเป็นสัญญาณ <u>เตือนภัย</u> ให้ระวังโรคมะเร็ง (PW 29) - ก่อนหน้านั้นมันก็มีการเตือนภัยนะ แต่ผม ไม่รู้อันนั้นเป็นการเตือน เช่น ประทานโทษ เอะ ถ้ายูจากระอกมาเป็นสีดำ แต่ผม กลับไปคิดว่า ผมไปกินสปาเกตตีเส้นหมึก ที่ไหนมา (PW 1) - นับตั้งแต่ถ่ายปัสสาวะติดขัด กะปริบกะ ปรอย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การถ่ายครั้งแรก ในตอนเช้ามีค และเริ่มมีอาการเจ็บหลังและ ขาอ่อนแรงให้รู้สึกได้ ซึ่งผมทราบภายหลัง ว่าเป็นสัญญาณเตือนของโรคมะเร็งต่อม ลูกหมาก (PW 11)

มนูอุปลักษณะ “โรคมะเร็งเป็นวัตถุแปลกปลอม” เน้นอธิบายหรือทำให้คุณสมบัติด้านการ มีอยู่ของโรคเด่นขึ้นมา การที่ร่างกายของผู้ป่วยไม่แสดงอาการใดๆก็ไม่ได้หมายความว่าผู้ป่วยไม่ได้ เป็นโรคมะเร็ง ผู้ป่วยไม่สามารถปฏิเสธโรคของตนได้เพราะหลักฐานการตรวจร่างกายต่างๆบ่งบอก ว่าเป็นมะเร็ง เช่น ค่าตัวเลขของสารเคมีบางอย่างในเลือดที่สูงขึ้น เช่น PSA (มีอธิบายในหน้าถัดไป) การมีอยู่ของมะเร็งจึงถูกทำความเข้าใจในลักษณะของการมีวัตถุแปลกปลอมบางอย่างในร่างกายที่ แพทย์สามารถค้นหาได้ และพบว่ามีการใช้มนูอุปลักษณะนี้ในการอธิบายด้านการตรวจวินิจฉัยและ คัดกรองโรคมะเร็งมากกว่าด้านอื่น โดยมีการอธิบายวิธีการตรวจร่างกายแบบต่างๆในลักษณะของ วิธีค้นหาวัตถุมะเร็งที่ซุกซ่อนอยู่ในร่างกายผู้ป่วย นอกจากนี้มนูอุปลักษณะนี้ยังสามารถอธิบายด้าน การแพร่กระจายของโรคได้ด้วย โดยที่เซลล์มะเร็งที่หลุดลอยไปตามกระแสเลือดเปรียบได้กับวัตถุ ที่หลุดออกมาจากจุดๆหนึ่งแล้วลอยไหลไปตามกระแสน้ำ ซึ่งการใช้มนูอุปลักษณะวัตถุอธิบายด้านนี้พบ ในภาษาของแพทย์เท่านั้น จึงไม่เด่นเท่าด้านการเป็นวัตถุที่ค้นหาได้

ตัวอย่างต่อไปนี้เป็นารเปรียบเทียบการใช้อุปถัมภ์จากมโนอุปถัมภ์“โรคมะเร็งเป็น วัตถุแปลกล้อม” (เช่น *หา ค้นหา พบ เจอ มี ไม่มี เหลือ*) ของแพทย์และผู้ป่วยเพื่อบรรยายเกี่ยวกับ วิธีการตรวจวินิจฉัยในแบบเดียวกัน และการอธิบายด้านการแพร่กระจายของโรคในภาษาของ แพทย์(เช่น *หลุด ลอย*)

	แพทย์	ผู้ป่วย
การตรวจ ร่างกาย:	<ul style="list-style-type: none"> - <u>การตรวจคัดกรอง</u> การตรวจเพื่อค้นหา <u>มะเร็ง</u> ในคนที่ยังไม่มีอาการ/อาการแสดง <u>ทั้งนี้</u> เพื่อให้<u>พบ</u>มะเร็งได้ตั้งแต่ในระยะ เริ่มเป็น (DW 20) - แพทย์จึงต้องใช้วิธีเชิงรุกในการ<u>ออกค้นหา</u> <u>มะเร็ง</u> ตั้งแต่ก่อนที่อาการจะปรากฏและ เรียกกระบวนการนี้ว่า การตรวจคัด (screening) ซึ่งมีหลายวิธี (DW 22) - การเจาะเลือดเพื่อหาตัวบ่งชี้มะเร็งเป็น เทคโนโลยีใหม่ที่เรียกว่า “ไบโอมาร์ค เกอร์ (Biomarkers)” เริ่มมีให้บริการใน บ้านเรา โดยมีเป้าหมายเพื่อการตรวจให้ <u>เจอ</u>มะเร็งตั้งแต่ระยะเริ่มต้น โดยเป็นการ ตรวจหา “โปรตีน” ในเลือด ที่เชื่อมโยง กับการเกิดมะเร็งต่างๆ (DW 3) 	<ul style="list-style-type: none"> - ฉันก็ได้ไปตรวจอัลตราซาวด์และแมม โมกราฟี (mammography) เพื่อ<u>หา</u>มะเร็ง แต่หมอก็ก<u>ไม่พบ</u>สิ่งที่บ่งบอกว่าเป็นมะเร็ง แต่อย่างใด (PW 13) - สำหรับมะเร็งต่อมลูกหมากจะมีเอนไซม์ ชื่อ แอซิดฟอสฟาเตส สูงขึ้น ที.เอส.เอ (พรอสเตท สเปซิฟิก แอนติเจน)⁹ ใช้ สำหรับ<u>ตรวจหา</u>มะเร็งต่อมลูกหมาก (PW 9) - ต่อจากนั้นจึงใช้วิธีการแพทย์แผนปัจจุบัน เพื่อตรวจ Check ตำแหน่งของมะเร็งว่า<u>มี</u> <u>อยู่ใน</u>ร่างกายอีกหรือไม่ ด้วยเครื่องมือ Mammogram x-ray Ultra-Sound ถ้า<u>มี</u> <u>เหลืออยู่</u>บ้างก็บำรุงรักษาต่อไป ถ้า<u>ไม่มี</u>ก็ แสดงว่าหายเป็นปกติแล้ว (PW 17)
การแพร่ กระจาย:	<ul style="list-style-type: none"> - พอมันโตขึ้นโตขึ้นมากๆเนี่ย ตัวมันเอง <u>หลุดเข้าไป</u>อยู่ในกระแสเลือดนะคะ แล้ว <u>ลอยไป</u>ไหน ไปปอด ไปกระดูก ไปตับ ก็ แล้วแต่ว่ามัน<u>ลอยไปที่</u>ไหน ทีนี้ ถ้าเรามา ระยะต้นๆนี้ ไอ้เซลล์ที่มัน<u>หลุดไป</u>มันไม่ เยอะนะคะ (DS 17) - ถ้าเจอก้อนตรงไหนก็ ก็น่าสงสัย ถ้ามันนูน ขึ้นมาผิดปกติ อันที่สองคือผลเลือดตรวจ เลือด เพราะมะเร็งบางชนิดก็<u>ไหลลง</u>มาใน กระแสเลือด (DS 13) 	

⁹ PSA (หรือ Prostate Specific Antigen) ซึ่งเป็นสารเคมีในเลือดชนิดหนึ่งที่บ่งบอกโอกาสการเป็นมะเร็งต่อมลูกหมาก

มโนอุปลักษณ์ “การรักษาโรคมะเร็งเป็นการทำสงคราม” จะเน้นอธิบายหรือทำให้คุณสมบัติด้านการรักษาโรคมะเร็งเด่นขึ้นมา คุณสมบัติของมโนทัศน์สงครามช่วยให้มโนอุปลักษณ์นี้อธิบายเกี่ยวกับการรักษาได้ดี โดยการต่อสู้ระหว่างสองฝ่ายคล้ายคลึงกับการต่อสู้ระหว่างแพทย์และผู้ป่วยกับโรคมะเร็ง อาวุธที่ใช้ต่อสู้ในการทำสงครามคล้ายคลึงกับวิธีการรักษาที่แพทย์ใช้ในการต่อสู้ทำลายโรคมะเร็งในร่างกายของผู้ป่วย การกำจัดเซลล์มะเร็งในร่างกายด้วยยาเคมีบำบัดหรือรังสีรักษาคคล้ายคลึงกับการบุก โจมตี ทำลายปราบ หรือเข้าศึกในสงครามด้วยอาวุธรบต่างๆ ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้ไม่พบในมโนทัศน์พืช เพื่อน วัตถุ และอื่นๆ การใช้อุปลักษณ์สงครามในการบรรยายเกี่ยวกับการรักษาจึงสัมพันธ์กับคุณสมบัติทางปริชาณของมโนอุปลักษณ์ด้วย

ตัวอย่างต่อไปนี้แสดงการเปรียบเทียบการใช้อุปลักษณ์จากมโนอุปลักษณ์ “การรักษาโรคมะเร็งเป็นการทำสงคราม” (เช่น สงคราม อาวุธ ต่อสู้ ทำลาย จู่โจม ยิง พิชิต ต้าน) ในแบบเดียวกันของแพทย์และผู้ป่วย

แพทย์	ผู้ป่วย
<p>การรักษา:</p> <ul style="list-style-type: none"> - คืออาวุธที่เราจะใช้ต่อสู้กับมะเร็งเนี่ย มีใหญ่ๆก็มีอยู่สามชนิด มี มีมีด มีค ฝ่าตัด ก็มียาเคมีบำบัดที่ได้ไป แล้วก็มีรังสีรักษา เคยได้อินโซมัยฉายแสง (DS8) - เคมีบำบัด การใช้สารเคมีที่เป็นยาทำลายเซลล์มะเร็งสามารถตามไปทำลายเซลล์มะเร็งที่กระจายไปทั่วร่างกายได้ (Dw1) - Targeted Therapy การรักษาแบบใหม่ จู่โจมเป้าหมาย (DW 14) - หากเราสามารถส่งยาผ่านวัสดุนาโน ซึ่งมีขนาดเล็กมากจนสามารถผ่านเข้าไปในร่างกายเดินทางไปถึงเซลล์มะเร็งและส่งยาต้านมะเร็งเพื่อทำลายเป้าหมายได้ โดยไม่กระทบถึงเซลล์ปกติรอบข้าง (DW 41) 	<ul style="list-style-type: none"> - การทำสงครามระหว่างเซลล์ดำเนินไปโดยอาศัยกำลังอาวุธรบที่โรงพยาบาลรามาฯ เป็นหลัก (PW 5) - อนาคตของการรักษาไม่ได้อยู่ที่อาวุธร้ายแรงหนักขึ้น ที่คิดค้นกันขึ้นเพื่อเข่นฆ่าเซลล์มะเร็ง เพราะเซลล์ดีๆย่อมพลอยฟ้าพลอยฝนไปด้วย สิ่งที่คาดหมายว่าจะเป็นอาวุธสำคัญในอนาคตคือการบำบัดด้วยภูมิคุ้มกัน (PW 7) - การให้คีโม คือ การนำสารเคมีที่มีพิษร้ายแรงมากเข้าไปในร่างกายของเรา เพื่อทำลายเซลล์มะเร็ง ส่วนการฉายแสงก็คือ การใช้ลำแสงยิงเข้าไปบริเวณที่เราเป็นเพื่อฆ่าเซลล์มะเร็งเช่นกัน (PW 10) - เจ้าเคมีบำบัดมันมีประโยชน์ มันมาช่วยจัดการพิชิต การก่อตัวของเซลล์มะเร็งมันมาช่วยชีวิตฉันฉันยังต้องขอบคุณมัน (PW 21) - การบริโภควิตามินซี คราวละหลายๆที่เรียกว่า “mega doses” เป็นที่ยอมรับกันว่า สามารถเขี่ยยาโรครวดและอาจใช้ต่อสู้โรคมะเร็งได้ (PW 11)

มโนอุปลักษณ์ “การรักษาโรคมะเร็งเป็นการเดินทาง” เน้นอธิบายหรือทำให้ด้านแนวทางการรักษาและความยาวนานของการรักษาเด่นขึ้นมา แนวทางการรักษา เช่น แพทย์แผนปัจจุบัน แผนทางเลือก การรักษาด้วยสมุนไพรเปรียบได้กับเส้นทางที่ผู้ป่วยเลือกเดิน ความยาวนานของขั้นตอนการรักษาเป็นการเดินทางที่ยาวนาน ตัวอย่างต่อไปนี้จะแสดงการเปรียบเทียบการใช้อุปลักษณ์จากมโนอุปลักษณ์การรักษาเป็นการเดินทาง (เช่นคำว่า ทาง หนทาง เส้นทาง ทางสองแพร่ง) ในทำนองเดียวกันของแพทย์และผู้ป่วย

แพทย์	ผู้ป่วย
<p>การรักษา:</p> <ul style="list-style-type: none"> - การผ่าตัดเป็นทางเลือกแรกในการรักษา แต่การลงมือกับร่างกายเพื่อผ่าตัดเอาเนื้องอกออกไป อวัยวะส่วนหนึ่งก็หายไปด้วย คั่งนั้นยิ่งผ่าตัดใหญ่เท่าใดร่างกายก็จะได้รับความเสียหายมากขึ้น (PW 2) - เมื่อทราบแน่ชัดจากการตรวจของแพทย์แผนปัจจุบันว่าเป็นมะเร็งแล้ว ไม่ควรปิดกั้น<u>หนทางเลือก</u>ในการรักษาของผู้ป่วย หากผู้ป่วยจะเลือกรักษาแบบแผนปัจจุบันร่วมกับแผนไทย แต่วิธีที่จะเป็นประโยชน์สูงสุดกับผู้ป่วยคือ การรักษา กับแพทย์แผนปัจจุบันก่อน (DW 22). - มีแต่<u>หนทางนี้</u>เท่านั้นจึงจะหายจากมะเร็ง ที่ผ่านมากคนเป็นมะเร็งจะมีแนวการกินอย่างหนึ่ง มีอุปนิสัยอย่างหนึ่ง และมักจะเครียดเป็นนิจ การกินการอยู่แบบเดิมทำให้เป็นมะเร็ง ถ้าไม่ปรับเปลี่ยนก็ไม่มีทางแก้ (DW 27) 	<ul style="list-style-type: none"> - การตัดสินใจปฏิเสธก็ไม่เป็นความเอาแต่ใจตัวเองแต่จะทำอย่างไรได้ ในเมื่อฉันซึ่งเป็นผู้ป่วยได้เลือก<u>หนทาง</u>การรักษาให้ตัวเองแล้วว่าจะเดินตาม<u>เส้นทาง</u>สายชีวิตจิตที่ อาจารย์สาทิส อินทรกำแหง บอกไว้ อีกทั้งยังมั่นใจว่าการตัดสินใจของตัวเองครั้งนี้ไม่ผิด (PW 39) - ผมบอกหมอไปทั้งที่รู้สึกเกรงใจหมอ แต่เมื่อมาถึง<u>ทางสองแพร่ง</u>ซึ่งบังคับให้ผมต้องเลือกทางหนึ่งทางใด ผมจึงต้องเอ่ยปากบอกหมอถึงแพร่งที่ผมเลือกด้วยความจำใจ (PW 23)

ส่วนมโนอุปลักษณ์ “การรักษาโรคมะเร็งเป็นการแข่งขัน” เน้นอธิบายหรือทำให้ด้านของผลของการรักษาเด่นขึ้นมา โดยคุณสมบัติด้านผลการแข่งขันที่เป็นการแพ้หรือชนะ มีความคล้ายคลึงกับผลการรักษาที่ออกมาในด้านดี เช่น สุขภาพดีขึ้น หายจากโรค มีอายุยืนยาวนานกว่าที่แพทย์พยากรณ์ไว้ หรือด้านลบเช่น สุขภาพแย่ลง สภาพร่างกายทรุดโทรม หรือเสียชีวิต ผลการรักษาที่ออกมาดีจึงเปรียบได้กับการมีชัยชนะจากการแข่งขัน และผลการรักษาที่ไม่ดีเปรียบได้กับความพ่ายแพ้ในเกมการแข่งขัน การเปรียบเทียบในลักษณะเช่นนี้พบมากในภาษาของผู้ป่วย

ซึ่งอาจสะท้อนให้เห็นว่าเป็นมุมมองที่มีต่อโรคของผู้ป่วยซึ่งเป็นฝ่ายที่มีประสบการณ์ตรงในการเป็นผู้ลงแข่งขัน หรือในการเป็นผู้แพ้หรือผู้ชนะด้วยตนเอง

แพทย์	ผู้ป่วย
<p>ผลการรักษา:</p> <ul style="list-style-type: none"> - แพทย์อีกผู้หนึ่ง ก้อนมะเร็งเพิ่งขุดลงได้สัก 2 ปี ซึ่งเป็นชัยชนะขั้นต้น หนึ่งที่ตนเองก็รู้ว่านั่นเป็นชัยชนะชั่วคราว เขากล่าวว่า “ผมรู้ว่าถ้าเมื่อไหร่ผมหันไปรักษาผู้ป่วย ตอนนั้นมะเร็งของผมมีหวังกำเริบ” (DW 17) - คนกลุ่มนี้จะทำทุกอย่างเพื่อจะมีชีวิตอยู่ต่อไป มีการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตอาหารเพื่อเอาชนะโรคมะเร็ง ส่วนกลุ่มที่ยอมทำตามคำแนะนำของหมอทุกอย่างแต่ไม่ยอมเปลี่ยนแปลงความเคยชินเดิมจะมีอัตราการตายสูงกว่า ส่วนกลุ่มที่ท้อแท้และกลุ่มที่ไม่เคยรู้ตัวเลยว่าเป็นอะไร จนกระทั่งตายนั้นก็จบลงด้วย<u>ความพ่ายแพ้</u> (DW 27) 	<ul style="list-style-type: none"> - <u>ชนะหรือแพ้</u> อีกนัยยะหนึ่งคือ <u>เป็นหรือตาย</u> (PW 11) - ตั้งใจว่าจะเขียนเรื่อง <u>ผมชนะมะเร็งมาได้</u> อย่างไร? มานานแล้ว ตั้งแต่รู้สึกรู้สิดูและเชื่อมั่นว่าตัวเองหายจากมะเร็ง แต่ก็ไม่ได้เขียนสักที (PW 23) - หลังจาก<u>พ่ายแพ้</u>เคมีบำบัดคอร์สที่ผ่านมามีฉันก็ได้พาเอาร่างกายอันบึกบึน (เพราะไขมันอันล้นปรี่) รวมทั้งหัวใจที่สะบักสะบอม พร้อม<u>ความพ่ายแพ้</u> หลบมาเลียแผลใจที่บ้านเกิด (PW 18) - <u>ความพ่ายแพ้</u>ของผมหมายถึง จะเกิดความเจ็บปวด ความทรมานและมีความตายเป็นเดิมพัน ฉะนั้นผมจึงคิดใคร่ครวญและวิเคราะห์อย่างจริงจังให้ “รู้เขา” อย่างต้องแท้ (PW 11)

ตัวอย่างต่างๆ ในหัวข้อนี้แสดงให้เห็นว่าคุณสมบัติทางปริชาณเรื่องการทำให้เด่นของมโนอุปลักษณ์มีอิทธิพลต่อการใช้อุปลักษณ์เพื่อพูดถึงคุณสมบัติด้านต่างๆ ของโรคมะเร็งและการรักษา นอกจากนี้การใช้อุปลักษณ์จากมโนอุปลักษณ์เหล่านี้ยังสัมพันธ์กับเจตนาในการสื่อสารของแพทย์และผู้ป่วยด้วย ซึ่งจะได้อธิบายถึงความสัมพันธ์ของมโนอุปลักษณ์กับเจตนาในการสื่อสารโดยละเอียดในหัวข้อต่อไป

6.2 มโนอุปลักษณ์กับเจตนาในปริเฉทเกี่ยวกับโรคมะเร็ง

นอกจากการใช้อุปลักษณ์จากมโนอุปลักษณ์ต่างๆ จะสัมพันธ์กับคุณสมบัติการทำให้เด่นของมโนอุปลักษณ์ดังกล่าวข้างต้นแล้ว การใช้อุปลักษณ์และมโนอุปลักษณ์ยังสัมพันธ์กับเจตนาในการสื่อสารของแพทย์และผู้ป่วยด้วย เช่น เมื่อผู้ป่วยต้องการแบ่งปันประสบการณ์เกี่ยวกับการเป็นมะเร็ง ผู้ป่วยใช้อุปลักษณ์จากมโนอุปลักษณ์ “โรคมะเร็งเป็นเพื่อน” เพื่อบรรยายเกี่ยวกับธรรมชาติ

ของโรคมะเร็งด้านความเรื้อรัง และเมื่อต้องการแสดงอารมณ์ความรู้สึกในด้านลบ ผู้ป่วยก็ใช้อุป
 ลักษณ์จากมโนอุปลักษณ์นี้เพื่อแสดงการตัดพ้อต่อว่าและการประชดได้ด้วยเป็นต้น ซึ่งการประชด
 และตัดพ้อต่อว่ามะเร็งเป็นที่เข้าใจกันได้เพราะคุณสมบัติการทำให้เด่นของมโนอุปลักษณ์ “โรค
 มะเร็งเป็นเพื่อน” ที่เด่นอยู่ในระบบปรีชานของทั้งฝ่าย

อุปลักษณ์จึงเป็นรูปภาษาที่แพทย์และผู้ป่วยใช้เป็นกลวิธีในการทำวัจนกรรมเพื่อสื่อเจตนา
 ต่างๆ อุปลักษณ์หนึ่งๆจึงไม่มีหน้าที่เฉพาะและไม่สัมพันธ์กับวัจนกรรมใดวัจนกรรมหนึ่ง
 โดยเฉพาะ แต่การใช้หรือหน้าที่ของอุปลักษณ์ในถ้อยคำขึ้นอยู่กับเจตนาในการสื่อสารของผู้พูดและ
 คุณสมบัติทางปรีชานของมโนอุปลักษณ์

6.2.1 มโนอุปลักษณ์กับเจตนาของแพทย์

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของมโนอุปลักษณ์กับเจตนาจะแยกหัวข้อตามเจตนาการ
 สื่อสารของแพทย์ที่พบดังนี้ (7.2.1.1) มโนอุปลักษณ์กับการให้ความรู้ของแพทย์ (7.2.1.2) มโนอุป
 ลักษณ์กับการรณรงค์ให้ป้องกันและเข้ารับการตรวจคัดกรองโรคมะเร็ง (7.2.1.3) มโนอุปลักษณ์กับ
 การปลอบใจให้กำลังใจของแพทย์ (7.2.1.4) มโนอุปลักษณ์กับการแสดงอารมณ์ความรู้สึกของ
 แพทย์

6.2.1.1 มโนอุปลักษณ์กับการให้ความรู้ของแพทย์

เมื่อแพทย์ต้องการให้ความรู้เกี่ยวกับโรคมะเร็งและการรักษา แพทย์ใช้อุปลักษณ์
 จากมโนอุปลักษณ์ทุกแบบมาเป็นกลวิธีในการบรรยายธรรมชาติของโรคมะเร็งและการรักษาด้
 ามต่างๆ และการเลือกใช้อุปลักษณ์มาบรรยายคุณสมบัติด้านใดของโรคมะเร็งและการรักษาที่สัมพันธ์
 กับคุณสมบัติการทำให้เด่นของมโนอุปลักษณ์แต่ละแบบดังที่ได้กล่าวไว้ในหัวข้อ (7.1) พร้อม
 ตัวอย่างการใช้อุปลักษณ์จากมโนอุปลักษณ์เหล่านี้ของแพทย์ จึงไม่ขอแสดงตัวอย่างซ้ำแต่จะขอ
 กล่าวสรุปความสัมพันธ์ของมโนอุปลักษณ์และเจตนาในการให้ความรู้เกี่ยวกับโรคมะเร็งและการ
 รักษาของแพทย์ไว้ดังนี้

แพทย์ใช้มโนอุปลักษณ์ “โรคมะเร็งเป็นเชื้อโรค” ในการบรรยายธรรมชาติของ
 โรคมะเร็งด้านการเกิดโรคมะเร็งในร่างกาย (เช่น ดิฉเชื้อ รับเชื้อ) และในการบรรยายเกี่ยวกับการ
 รักษาในด้านวิธีการรักษา (เช่น ยาฆ่าเชื้อ) และด้านของผลการรักษา (เช่น คี้อยา) ใช้อุปลักษณ์จาก
 มโนอุปลักษณ์ “โรคมะเร็งเป็นวัชพืช” (เช่น ต้น ราก ก้าน ดอก งอก ขึ้น) เพื่อบรรยายเกี่ยวกับ
 ธรรมชาติของก้อนเนื้ออกมะเร็ง และเมื่อต้องการอธิบายเกี่ยวกับการแพร่กระจายของโรคมะเร็งใน
 ร่างกาย แพทย์มักใช้อุปลักษณ์จากมโนอุปลักษณ์ “โรคมะเร็งเป็นสัตว์ร้าย” (เช่น ไป มา กัด กิน)

รองลงไปคือมโนอุปลักษณะ “โรคมะเร็งเป็นวัตถุแปลกปลอม” (เช่น หลุด ลอย ไหล) และมโนอุปลักษณะ “โรคมะเร็งเป็นวัชพืช” (เช่น แดกหน่อ) เมื่อบรรยายเกี่ยวกับคุณสมบัติด้านความเรื้อรังของโรค แพทย์ใช้อุปลักษณะจากมโนอุปลักษณะ “โรคมะเร็งเป็นเพื่อน” (เช่น กลับมา เยี่ยม เยือน) และใช้อุปลักษณะจากมโนอุปลักษณะ “โรคมะเร็งเป็นภัยวิบัติ” (เช่น สัญญาณ สัญญาณเตือนภัย) เพื่อบรรยายเกี่ยวกับอาการของโรคมะเร็ง

เมื่อแพทย์ต้องการให้ความรู้เกี่ยวกับการตรวจรักษา แพทย์ใช้อุปลักษณะจากมโนอุปลักษณะ “โรคมะเร็งเป็นวัตถุแปลกปลอม” (เช่น หา ค้นหา เสาะหา) เพื่ออธิบายว่าวิธีการตรวจเป็นวิธีการที่แพทย์ใช้ค้นหาโรคมะเร็งในร่างกายของผู้ป่วยเกี่ยวกับ และในการบรรยายการรักษา แพทย์ใช้อุปลักษณะจากมโนอุปลักษณะ “การรักษาโรคมะเร็งเป็นการทำสงคราม” (เช่น สงคราม อาวุธ ทำลาย ภูโจม ปราบ) เพื่ออธิบายเกี่ยวกับการรักษาว่าเป็นการทำสงคราม วิธีการรักษาต่างๆเป็นอาวุธที่แพทย์ใช้ในการทำสงครามกับโรคมะเร็ง กลไกการทำงานของยาในร่างกายคือการโจมตี ทำลาย ปราบ และสยบข้าศึก ไข้ มโนอุปลักษณะ “การรักษาโรคมะเร็งเป็นการเดินทาง” (เช่น ทาง หนทาง) เพื่อบรรยายวิธีการรักษาว่าเป็นหนทางหรือเส้นทางที่แพทย์มีให้ผู้ป่วยเลือกเดิน ใช้อุปลักษณะจากมโนอุปลักษณะ “โรคมะเร็งเป็นเชื้อโรค” (เช่น ฆ่าเชื้อ เชื้อคือยา เชื้อตาย) เพื่อบรรยายเกี่ยวกับวิธีการรักษา โดยเปรียบวิธีการรักษาเป็นยาฆ่าเชื้อหรือยาปฏิชีวนะ และอธิบายเกี่ยวกับผลการรักษาว่า การรักษาที่ไม่ได้ผลเป็นการคือยาของมะเร็ง การรักษาที่ได้ผลเกิดจากมะเร็งตายเพราะยาฆ่าเชื้อ

การใช้อุปลักษณะจากมโนอุปลักษณะต่างๆของแพทย์เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับโรคมะเร็งและการรักษา แสดงให้เห็นว่าเจตนาและคุณสมบัติการทำให้เด่นของมโนอุปลักษณะมีผลต่อการเลือกใช้อุปลักษณะของแพทย์ โดยเมื่อแพทย์ต้องการให้ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของโรคมะเร็ง แพทย์ใช้อุปลักษณะจากมโนอุปลักษณะกลุ่มที่เกี่ยวกับโรคมะเร็งทั้ง 6 แบบเป็นหลัก เมื่อต้องการให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการตรวจวินิจฉัยโรคแพทย์ใช้อุปลักษณะจากมโนอุปลักษณะ “โรคมะเร็งเป็นวัตถุแปลกปลอม” และเมื่อต้องการให้ความรู้เกี่ยวกับการรักษาแพทย์ใช้อุปลักษณะจากมโนอุปลักษณะเกี่ยวกับการรักษาโรคเป็นหลัก แต่ไม่พบว่าแพทย์นำอุปลักษณะจากมโนอุปลักษณะ “โรคมะเร็งเป็นเชื้อโรค” มาบรรยายเกี่ยวกับเนื้องอกมะเร็งหรือบรรยายด้านอาการของโรค เพราะมโนทัศน์เชื้อโรคไม่มีคุณสมบัติที่คล้ายคลึงกับคุณสมบัติของเนื้องอกมะเร็งและอาการของโรคเหมือนกับมโนทัศน์พืชและมโนทัศน์ภัยวิบัติตามลำดับ หรือตัวอย่างเช่นการที่ไม่พบการใช้อุปลักษณะจากมโนอุปลักษณะ “โรคมะเร็งเป็นภัยวิบัติ” มาอธิบายเกี่ยวกับด้านความเรื้อรังของโรคมะเร็ง เพราะมโนทัศน์ภัยวิบัติไม่มีคุณสมบัติที่สามารถเทียบเคียงกับด้านความเรื้อรังของโรคมะเร็ง เป็นต้น

6.2.1.2 มโนอุปถัมภ์กับการณรงค์ให้ป้องกันและตรวจคัดกรองโรคมะเร็ง

ในการรณรงค์ให้ผู้ป่วยและประชาชนหันมาใส่ใจการป้องกันและตรวจคัดกรองโรคมะเร็ง แพทย์มักใช้มโนอุปถัมภ์ “โรคมะเร็งเป็นภัยวิบัติ” และ มโนอุปถัมภ์ “โรคมะเร็งเป็นวัตถุแปลกปลอม” เป็นกลวิธีในการรณรงค์ให้ผู้ป่วยและประชาชนเห็นภัยจากโรคมะเร็ง จึงควรป้องกันด้วยการหมั่นตรวจร่างกายและเข้ารับการตรวจคัดกรองโรคจากแพทย์ ซึ่งการใช้อุปถัมภ์จากมโนอุปถัมภ์เหล่านี้ในการรณรงค์ของแพทย์สัมพันธ์กับสิ่งทำงานวิจัยหลายชิ้นพบว่าอุปถัมภ์เป็นกลวิธีที่ผู้พูดใช้เพื่อการชักชวนหรือโน้มน้าว (Charteris – Black, 2004; Velasco-Sacristan and Fuertes-Olivera, 2005; เนาวนิจ, 2544) ในการรณรงค์แพทย์ใช้อุปถัมภ์จากสองมโนอุปถัมภ์นี้ ในวัจนกรรมการกำหนดให้ทำ 2 แบบ ได้แก่ การแนะนำและการสั่ง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

มโนอุปถัมภ์ “โรคมะเร็งเป็นภัยวิบัติ”

- วัจนกรรมการแนะนำ: (473) รู้จักใส่ใจในตนเอง คือเกราะป้องกันภัยที่ดีที่สุดสำหรับผู้หญิง จากความปรารถนาดีที่จะสื่อให้ผู้หญิงทุกคนเข้าใจและปลอดภัยจาก “มะเร็งปากมดลูก” ภัยร้ายข้างกาย เป็นที่มาของหนังสือเล่มนี้ ที่ตั้งใจจะช่วยส่งผ่านและสร้างสรรค์ เกราะป้องกันภัย สำหรับผู้หญิงไทยทุกคน (DW 9)
- (474) ดังนั้นจึงควรหมั่นสำรวจ ตรวจสุขภาพตัวเองตัวเองว่าเรามีอาการเริ่มต้นของมะเร็งรึเปล่า วิธีง่ายๆ ในการสังเกต สัญญาณอันตราย 7 วิธี ดังนี้ (DW 3)
- (475) ปัจจุบันนี้ผู้หญิงทั่วโลกที่ป่วยเป็นมะเร็งเต้านมเพิ่มขึ้นวันละสิบสามคนและเสียชีวิตวันละหนึ่งพันคน เป็นสถิติที่เข้าข่าย ภัยคุกคาม เจ็บ และสาว ไม่ควรจะเพิกเฉยกับสุขภาพของ “เต้า” ตัวเองอีกต่อไป (DW26)
- (476) การทำชีวิตให้ห่างไกลจากมะเร็งที่ดีที่สุดคือ คือ การป้องกันและหลีกเลี่ยงความเสี่ยงต่างๆ ที่ก่อให้เกิดมะเร็ง ฉะนั้นการศึกษาและเรียนรู้เกี่ยวกับการลดความเสี่ยงจึงเป็นเรื่องสำคัญของการ ห่างไกลจากมะเร็ง (PW 2)
- (477) แนวทางดังกล่าวถือเป็น สูตรสำเร็จ ของการมีชีวิตตามแนวทางเพื่อสุขภาพที่ดี แม้ว่า จะดูเหมือนเป็นคำแนะนำ ง่ายๆ แต่ คำแนะนำ ง่ายๆ นี้เอง ที่จะช่วย คุณออกห่าง จากมะเร็งร้ายได้ (DW 3)
- (478) โรคมะเร็ง มหันตภัย ใกล้ตัวคุณ (DW 31)
- (479) คุณแลดู มอมอย่าง ใส่ใจ ผู้ภัย จากมะเร็ง (DW 7)
- วัจนกรรมการสั่ง: (480) สัญญาณอันตราย นี้ถือเป็น ข้อเตือนภัย ที่อาจจะเกิดจากสาเหตุของโรคมะเร็งก็ได้ ดังนั้นถ้าหากพิจารณาแล้วเห็นว่าตนเองมีอาการดังกล่าวหรือมีสิ่งผิดปกติเกิดขึ้น อย่า ลังเล รีบไปพบแพทย์เพื่อรับการตรวจอย่างถูกวิธี (DW 4)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่าแพทย์ใช้อุปลักษณ์จากมโนอุปลักษณ์ “โรคมะเร็งเป็นภัยวิบัติ” คำว่า ภัย ภัยร้าย ภัยคุกคาม สัญญาณ ห่วงไกล และ ออกห่าง เพื่อเป็นกลวิธีในรณรงค์ให้ประชาชนหันมาป้องกันหมั่นสำรวจร่างกายและรับการตรวจคัดกรองมะเร็ง ผ่านการทำวัจนกรรมได้ทั้งสองแบบ ดังจะเห็นได้จากถ้อยคำแสดงการแนะนำที่ว่า “รู้จักใส่ใจในตนเอง คือเกราะป้องกันภัยที่ดีที่สุดสำหรับผู้หญิง...ปลอดภัยจาก “มะเร็งปากมดลูก” ภัยร้ายข้างกาย” ใน (473) “ควรหมั่นสำรวจ ตรวจสอบสุขภาพตัวเอง...สังเกตสัญญาณอันตราย 7 วิธี ดังนี้” ใน (474) “เป็นสถิติที่เข้าข่ายภัยคุกคามเจ็บ และสาว ๆ ไม่ควรที่จะเพิกเฉยกับสุขภาพของ “เต้า” ตัวเองอีกต่อไป” ใน (475) “การทำชีวิตให้ห่างไกลจากมะเร็งที่ดีที่สุดคือ คือ การป้องกันและหลีกเลี่ยงความเสี่ยงต่างๆ” ใน (476) “คำแนะนำพื้นฐานนี้เอง ที่จะช่วยให้คุณออกห่างจากมะเร็งร้ายได้” ใน (477) และ “มหันตภัยใกล้ตัวคุณ” (478) และในถ้อยคำแสดงการสังคยคำว่า อย่า ที่ว่า “สัญญาณอันตรายนี้ถือเป็นข้อเตือนภัย ...อย่าลี้ลับไปพบแพทย์เพื่อรับการตรวจอย่างถูกวิธี”ใน (480)

จะเห็นได้ว่าในการสื่อเจตนาการรณรงค์ แพทย์ใช้อุปลักษณ์จากมโนอุปลักษณ์ “โรคมะเร็งเป็นภัยวิบัติ” ในวัจนกรรมทั้งสองแบบ การใช้อุปลักษณ์จึงขึ้นกับเจตนามากกว่าประเภทของวัจนกรรม นอกจากนี้คุณสมบัติทางปริชาณของมโนอุปลักษณ์ “โรคมะเร็งเป็นภัยวิบัติ” ที่เน้นเปรียบอาการกับสัญญาณเตือนภัย มะเร็งเป็นภัยร้ายภัยพิบัติต่างๆและผู้ป่วยก็คือผู้ประสบภัยหรือเหยื่อของภัยร้ายนี้ ก็ช่วยให้การรณรงค์ของแพทย์ด้วยมโนอุปลักษณ์นี้เป็นที่เข้าใจกันได้และดึงดูดความสนใจของประชาชนให้เห็นอันตรายจากโรคมะเร็งได้ชัดเจนมากขึ้น ซึ่งการบรรยายสาธยายเกี่ยวกับโรคมะเร็งของแพทย์ต่างๆที่แพทย์บรรยายเพื่อรณรงค์ให้ประชาชนใส่ใจป้องกันโรคมะเร็งจึงมักปรากฏให้เห็นการใช้มโนอุปลักษณ์ “โรคมะเร็งเป็นภัยวิบัติ” เช่นชื่อการบรรยายที่ว่า “แกะรอย “มะเร็งดำไล่ใหญ่” มหันตภัยเจ็บ” และ “ “มะเร็งด้านม” มหันตภัยร้ายใกล้ตัวผู้หญิง” เป็นต้น

“โรคมะเร็งเป็นวัตถุแปลกปลอม”

- วัจนกรรมการแนะนำ (481) รักตนเองควรที่จะสนใจไปพบแพทย์เพื่อตรวจและค้นหามะเร็งระยะเริ่มแรกก่อนที่จะเป็นมะเร็ง เช่น ตรวจหามะเร็งด้านมด้วยตนเอง หรือไปพบแพทย์เพื่อตรวจหามะเร็ง ทุกระบบทุก 1-2 ปี เช่น การตรวจหามะเร็งปากมดลูก การตรวจหามะเร็งด้วยการตรวจแมมโมกราฟีหรืออัลตราซาวด์ (DW 2)
- (482) ควรใส่ใจในการเข้ารับการตรวจหามะเร็งแต่เนิ่นๆ เนื่องจากมะเร็งยังตรวจพบได้ในระยะแรกๆ มีโอกาสรักษาหายได้ ในบางชนิดสามารถบอกได้ว่ารักษาหายขาดได้ร้อยเปอร์เซ็นต์ อาทิเช่น มะเร็งด้านม เป็นต้น (DW 3)

วจนกรรมการสั่ง :

- (483) หมอบอกได้เลยว่า มะเร็งเต้านม หรือมะเร็งที่ไหนก็ตามในร่างกาย หากตรวจเจอแต่เนิ่นๆ โอกาสรักษาหายมีมาก โดยเฉพาะมะเร็งเต้านมเป็น มะเร็งที่ตรวจได้ง่าย คล่าเองก็เจอก้อนได้ อาศัยเพียงความใส่ใจดูแล ตัวเอง หมั่นสังเกตร่างกาย ตรงไหนมีความผิดปกติ ปวดบวม โป่งพอง มี ก้อนโดยไม่มีสาเหตุ รีบมาหาหมอแต่เนิ่นๆ อย่ากลัวหมอ อย่ารอให้ เป็นมากแล้วรักษาไม่หาย (DW 14)
- (484) “มะเร็งเต้านม” เป็นการแปรสภาพของเนื้อเยื่อในร่างกาย ไม่ใช่เป็น เพราะการรับเชื้อจากอากาศหรือสภาพแวดล้อมต่างๆไป เพราะฉะนั้นก็ ต้องเอาใจใส่ดูแลตัวเองให้ดี จำหลักการไว้เลยว่า มะเร็งเต้านมนั้นยังเจอ เร็วเท่าไรโอกาสหายก็มีมากเท่านั้น (DW 26)

จะเห็นได้ว่าแพทย์ใช้อุปลักษณวัตถุคำว่า *หา ค้นหา พบ เจอ* เป็นกลวิธีในการทำวจนกรรมทั้งสองแบบ เช่น ในถ้อยคำแนะนำที่ว่า “รักตนเองควรที่จะสนใจไปพบแพทย์เพื่อ ตรวจและค้นหามะเร็ง... ตรวจหามะเร็งเต้านมด้วยตนเอง ... เพื่อตรวจหามะเร็ง ... เช่น การตรวจหา มะเร็งปากมดลูก การตรวจหามะเร็งด้วยการตรวจแมมโมกราฟีหรืออัลตราซาวด์ ใน (481) และใน ถ้อยคำแสดงการสั่งที่ว่า “ต้องเอาใจใส่ดูแลตัวเองให้ดี...ยังเจอเร็วเท่าไรโอกาสหายก็มีมาก เท่านั้น” ใน (484)

อุปลักษณวัตถุ *หา และ เจอ* ในสองถ้อยคำนี้ เป็นกลวิธีที่ช่วยแพทย์ใช้เชิญชวนให้ ผู้ป่วยหรือประชาชนหันมาสนใจหรือรักสุขภาพตนเองด้วยการไปพบแพทย์และรับการตรวจ ร่างกายวิธีต่างๆเพื่อ *ค้นหา* ตรวจหามะเร็งให้พบ อุปลักษณวัตถุในถ้อยคำเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งหรือ กลวิธีหนึ่งในถ้อยคำแสดงการณรงค์ของแพทย์ เพราะนอกจากอุปลักษณแล้วถ้อยคำเช่น *ควรใส่ใจ ต้องเอาใจใส่ เป็นมากแล้วรักษาไม่หาย และ โอกาสหายมีมาก* ก็มีบทบาทในการช่วยโน้มน้าวใจ ด้วยเช่นกัน การใช้อุปลักษณจากมโนอุปลักษณนี้แสดงให้เห็นว่า การใช้อุปลักษณขึ้นอยู่กับเจตนา มากกว่าประเภทของวจนกรรม นอกจากนี้คุณสมบัติทางปริชานเรื่องการทำให้เด่นก็มีบทบาท สำคัญที่อยู่เบื้องหลังการใช้อุปลักษณด้วย ดังจะเห็นได้ว่าไม่พบการใช้อุปลักษณจากมโนอุปลักษณ “โรคมะเร็งเชื้อโรค” หรือ “โรคมะเร็งเป็นวัชพืช” ในการรณรงค์ของแพทย์

6.2.1.3 มโนอุปลักษณกับการปลอบใจให้กำลังใจของแพทย์

เมื่อต้องการปลอบใจให้กำลังใจผู้ป่วย พบว่าแพทย์ใช้มโนอุปลักษณ 3 แบบ คือ “โรคมะเร็งเป็นเพื่อน” (เช่นคำว่า *อยู่ร่วมกัน*) “การรักษาโรคมะเร็งเป็นการทำสงคราม” (เช่นคำว่า *สู้ ต่อสู้*) และ “การรักษาโรคมะเร็งเป็นการแข่งขัน” (เช่นคำว่า *ยอมแพ้ เอาชนะ*) อุปลักษณซึ่งเป็นส่วน หนึ่งของมโนอุปลักษณสามแบบนี้พบได้ในถ้อยคำปลอบใจให้กำลังใจของแพทย์ทั้งแบบที่เป็น

การปล่อยให้กำลังใจอย่างตรงไปตรงมา และการปล่อยให้ผ่านรูปภาพแสดงการแนะนำและการตั้ง ดังแสดงในตัวอย่างต่อไปนี้

“โรคมะเร็งเป็นเพื่อน”

วจนกรรม

การ (485) การปฏิบัติตัวสำหรับผู้เป็นโรคมะเร็ง... ใช้ชีวิต...ตามปกติ...ออกกำลังกาย...พักผ่อน
ปล่อยให้เพียง พอ รับประทานอาหารให้ครบ 5 หมู่ มีกำลังใจที่จะอยู่ร่วมกับโรคมะเร็งอย่างมี
ให้กำลังใจ: ความสุข ไม่เครียดหรือทุกข์ร้อนใจ (DW 1)

(486)

- 1 ผู้ป่วย: มันมีสิทธิกลับมาอีกมั๊ยคะอาจารย์
- 2 แพทย์: ถ้าเราต้องอยู่กับมัน เราก็ต้องอยู่กับมัน (DS 1)

การ (487) แล้วก็ เราก็อยู่กับมัน อยู่กับมันก็หมายถึงว่าก็อยู่แบบเราก็ดูแลตัวเอง ทำอะไรต่างๆ
แนะนำ: เราก็มีความมั่นใจในสุขภาพใจ ว่าตอนนี้เราสบายดี (DS1)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่าแพทย์ใช้อุปถัมภ์จากมโนอุปถัมภ์ “โรคมะเร็งเป็นเพื่อน” คำว่า *กลับมา อยู่กับมัน* ในการปล่อยให้กำลังใจผู้ป่วย ดังจะเห็นได้ในถ้อยคำปล่อยให้กำลังใจอย่างตรงไปตรงมาที่ว่า “มีกำลังใจที่จะอยู่ร่วมกับโรคมะเร็งอย่างมีความสุข ไม่เครียดหรือทุกข์ร้อนใจ” (485) และ “ถ้าเราก็ต้องอยู่กับมัน เราก็ต้องอยู่กับมัน” (486) และถ้อยคำแสดงการแนะนำที่ว่า “เราก็อยู่กับมัน อยู่กับมันก็หมายถึงว่าก็อยู่แบบเราก็ดูแลตัวเอง ทำอะไรต่างๆ เราก็มีความมั่นใจในสุขภาพใจ ว่าตอนนี้เราสบายดี” (487)

จะเห็นได้ว่าอุปถัมภ์กลุ่มนี้สามารถนำไปใช้ในวจนกรรมทั้งสองแบบเพื่อสื่อเจตนาเดียวกัน ถ้อยคำว่า *อยู่กับมัน อยู่ร่วมกัน* ช่วยให้ความหมายที่นุ่มนวลกว่าการกล่าวไว้ว่า รักษาไม่หาย เรื้อรัง หรือ กลับเป็นซ้ำได้อีก จึงเป็นการปล่อยให้พร้อมทั้งนำเสนอความเป็นจริงเกี่ยวกับโรคมะเร็งให้ทราบด้วยว่ามะเร็งไม่สามารถรักษาให้หายขาดได้ ซึ่งการใช้อุปถัมภ์ในลักษณะนี้ตรงกับแนวคิดของบราวน์และเลวินสัน (Brown and Levinson, 1987) ที่ว่าอุปถัมภ์เป็นกลวิธีหนึ่งในการทำวจนกรรมอ่อน นอกจากนี้คุณสมบัติทางปริชาณของมโนอุปถัมภ์ “โรคมะเร็งเป็นเพื่อน” ที่มีการเปรียบมะเร็งเป็นเพื่อนผู้ที่มีสัมพันธภาพใกล้ชิดกับผู้ป่วย มีส่วนช่วยให้การปล่อยให้กำลังใจด้วยอุปถัมภ์จากมโนอุปถัมภ์นี้เป็นที่เข้าใจกันได้

“การรักษาโรคมะเร็งเป็นการทำสงคราม”

วัจนกรรม

การปลอบใจให้ (488) การรักษาสุขภาพโดยทั่วไปทั้งกายและใจถือเป็นสิ่งสำคัญ ขอให้มีความสุขและมี
 กำลังใจ: กำลังใจในการต่อสู้กับโรค (DW 31)

(489)

- 1 แพทย์: สู้ไม่สู้ สู้ไม่สู้
- 2 ผู้ป่วย: ต้องสู้อยู่แล้วคุณหมอ
- 3 แพทย์: (หัวเราะ)
- 4 ผู้ป่วย: ขอบคุณค่ะ (DS8)

การสั่ง:

(490) เมื่อทำใจยอมรับได้แล้วว่าคงต้องเดินทางเพื่อหาวิธีการรักษาโรคมะเร็งเต็มามที่เกิดขึ้นกับแล้วก็ไม่ควรวิตกกังวลจนเกินไป ตั้งสติให้มั่นแล้วเดินทางสู้กับเนื้อร้ายกันดีกว่า
 (DW 26)

(491) คงต้องย้ำอีกครั้งว่าการรักษาเนื้องอกผู้ป่วยมะเร็งจะต้องใช้ความพยายามของตัวเองสู้กับโรค หรือจะใช้คำว่า “สู้เพื่อชีวิต” ก็คงไม่ผิด และมีแต่ต้องใช้ความอดทนและใจสู้เท่านั้นจึงจะเอาชนะมะเร็งได้ (DW 27)

(492) คุณจะต้องมีความเข้มแข็ง มีกำลังใจที่จะต่อสู้กับโรคร้าย มีความมั่นใจและร่วมมือกับแพทย์ของคุณ (DW2)

จากตัวอย่างการใช้อุปลักษณ์สงครามคำว่า สู้ และ ต่อสู้ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของมโนอุปลักษณ์ “การรักษาโรคมะเร็งเป็นการทำสงคราม” ข้างต้น จะเห็นได้ว่าแพทย์ใช้อุปลักษณ์สงครามทั้งในการปลอบใจให้กำลังใจโดยตรงไปตรงมาและผ่านรูปภาพแสดงการแนะนำ การต่อสู้ในมโนทัศน์สงคราม ให้ภาพของการต่อสู้ของสองฝ่าย ข้ำศึกศัตรูในสงครามมักไม่ยอมอยู่นิ่งเฉย หากทางโจมตีทำลายอยู่ตลอดเวลา มะเร็งก็เช่นเดียวกันมีการพัฒนาจิตใจความ สามารถในการทำลายร่างกายและชีวิตของผู้ป่วยอยู่ตลอดเวลา การอยู่เฉยๆไม่ดูแลตนเองและไม่รับการรักษาเปรียบได้กับการไม่ยอมต่อสู้หรือให้ศัตรูอย่างมะเร็งมาโจมตี คำว่า สู้ จึงมีส่วนช่วยทำให้เกิดความฮึกเหิมมีกำลังใจมากขึ้นในการดูแลตนเอง การเข้ารับการรักษา และการมีชีวิตอยู่ต่อไป

“การรักษาโรคมะเร็งเป็นการแข่งขัน”

วัจนกรรม

การแนะนำ: (493) คิดในแง่ดีไว้ก่อน ไม่ว่ามันจะยากแค่ไหนก็ตาม คิดในทางที่ดีเพื่อจะเอาชนะโรคมะเร็ง ขอให้ครอบครัวช่วยเป็นกำลังใจและช่วยให้เราทำได้แต่กิจกรรมที่ดีๆในชีวิต (DW 26)

การสั่ง:

(494)

- 1 ญาติผู้ป่วย: ไม่มีทางเลือกแล้ว
- 2 แพทย์: เลี้ยงเราก็คงเอา ไขมันี่ มาถึงตรงนี้แล้วก็ต้องทำ และก็ต้องยอมรับว่า
- 3 ถ้ามันจะเกิดอะไรขึ้นก็คือ ถ้าไม่ ถ้าเราไม่สู้มันก็ ยอมแพ้แล้ว จะให้ทำ
- 4 ยังไงละ นะเด็กก็ยังสู้ต่อเลย เขาก็ยังเล่นๆ อยู่ เขาก็ยัง happy
- 5 ญาติผู้ป่วย: (DS5)

การใช้อุปถัมภ์การแข่งขัน คำว่า ยอมแพ้ และ เอาชนะ เพื่อปลอบใจให้กำลังใจผู้ป่วยของแพทย์ข้างต้น แสดงให้เห็นการใช้อุปถัมภ์การแข่งขันในการปลอบใจให้กำลังใจผู้ป่วยสังเกตได้จากถ้อยคำที่ว่า “คิดในทางที่ดีเพื่อจะเอาชนะโรคมะเร็ง” ใน (493) และในถ้อยคำแสดงการสั่งเพื่อปลอบใจให้กำลังใจที่ว่า “เลี้ยงเราก็คงเอา ไขมันี่ มาถึงตรงนี้แล้วก็ต้องทำ และก็ต้องยอมรับว่า ถ้ามันจะเกิดอะไรขึ้นก็คือ ถ้าไม่ ถ้าเราไม่สู้มันก็ ยอมแพ้แล้ว จะให้ทำยังไม่ว่างละ” ใน (494)

คุณสมบัติทางปริชาณของมโนทัศน์การแข่งขันด้านของการมีผู้ลงแข่งขันสองฝ่าย ซึ่งเปรียบได้กับผู้ป่วยและโรคมะเร็ง ด้านการแพ้และการชนะในการแข่งขันซึ่งเทียบเคียงได้กับการเสียชีวิตและการมีชีวิตอยู่ต่อไปหรืออยู่อย่างมีสุขภาพที่ดีขึ้น ช่วยทำให้การใช้อุปถัมภ์คำว่า เอาชนะ และ อย่ายอมแพ้ ในการปลอบใจข้างต้นเป็นที่เข้าใจได้ เพราะในการแข่งขันนั้นผู้ลงแข่งขันย่อมพยายามที่จะเป็นฝ่ายชนะ การยอมแพ้ไม่ลงแข่งขันแสดงถึงความอ่อนแอของผู้เข้าแข่งขัน ผู้ป่วยโรคมะเร็งเองก็ย่อมต้องการชนะโรคมะเร็ง เพราะการชนะหมายถึงมีชีวิตอยู่ยืนยาวต่อไปได้อีกระยะหนึ่ง และการยอมแพ้โดยไม่ได้รับการรักษาย่อมไม่ช่วยให้อาการของโรคดีขึ้นแต่อย่างใด

การใช้อุปถัมภ์จากมโนอุปถัมภ์ทั้งสามแบบข้างต้น แสดงให้เห็นว่าเมื่อต้องการปลอบใจให้กำลังใจแพทย์มีอุปถัมภ์จากทั้งสามมโนอุปถัมภ์เป็นตัวเลือก แพทย์จึงอาจเลือกอุปถัมภ์จากมโนอุปถัมภ์อันใดอันหนึ่งมาปลอบใจผู้ป่วยได้ และสามารถใช้อุปถัมภ์ที่เลือกนั้นเป็นกลวิธีในการปลอบใจโดยผ่านวัจนกรรมแบบใดแบบหนึ่ง ซึ่งแสดงให้เห็นบทบาททางวัจนปฏิบัติศาสตร์ของอุปถัมภ์และมโนอุปถัมภ์

6.2.2 มโนอุปถัมภ์กับเจตนาของผู้ป่วย

ในปริจเฉทโรคมะเร็งของผู้ป่วย พบว่าผู้ป่วยนำอุปถัมภ์จากมโนอุปถัมภ์ต่างๆ ในการสื่อเจตนาทั้ง 3 แบบคือ (6.2.2.1) การแบ่งปันประสบการณ์การเจ็บป่วยและการรักษา (6.2.2.2) การปลอบใจให้กำลังใจ และ (6.2.2.3) การแสดงอารมณ์ความรู้สึก

6.2.2.1 มโนอุปลักษณะกับการแบ่งปันประสบการณ์การเจ็บป่วยและการรักษา

เมื่อผู้ป่วยต้องการแบ่งปันประสบการณ์เกี่ยวกับการเจ็บป่วยด้วยโรคมะเร็งและประสบการณ์การตรวจรักษาที่ตนได้รับ ผู้ป่วยใช้อุปลักษณะจากมโนอุปลักษณะทุกแบบที่พบในงานวิจัยชิ้นนี้มาอธิบายคุณสมบัติด้านต่างๆของโรคมะเร็งและการรักษา และการเลือกใช้อุปลักษณะจากมโนอุปลักษณะใดก็สัมพันธ์กับคุณสมบัติการทำให้เด่นของมโนอุปลักษณะแต่ละแบบว่าสามารถบรรยายคุณสมบัติด้านใดของโรคมะเร็งและการรักษาได้ดี การใช้อุปลักษณะจากมโนอุปลักษณะต่างๆเพื่อบรรยายคุณสมบัติของโรคมะเร็งและการรักษาของผู้ป่วยจึงเป็นอุปลักษณะจากมโนอุปลักษณะกลุ่มเดียวกันกับที่แพทย์ใช้และสอดคล้องกับคุณสมบัติการทำให้เด่นของมโนอุปลักษณะที่กล่าวไว้โดยละเอียดพร้อมตัวอย่างภาษาของผู้ป่วยในหัวข้อ (6.1) ซึ่งจะขอกล่าวสรุปสั้นๆอีกครั้งดังนี้

ผู้ป่วยใช้อุปลักษณะจากมโนอุปลักษณะ “โรคมะเร็งเป็นเชื้อโรค” (เช่น เชื้อโรค เชื้อติดเชื้อ รับเชื้อ) มาบรรยายเกี่ยวกับการเกิดโรคมะเร็งในร่างกาย และบรรยายเกี่ยวกับการแพร่กระจายของโรคในร่างกาย (เช่น แพร่เชื้อ เชื้อกระจาย) ใช้อุปลักษณะจากมโนอุปลักษณะ “โรคมะเร็งเป็นวัชพืช” (เช่น ต้น ราก งอก ขึ้น งอกงาม) เพื่อบรรยายเกี่ยวกับก้อนมะเร็ง และเมื่อต้องการบรรยายเกี่ยวกับการแพร่กระจายของโรคมะเร็งในร่างกาย ผู้ป่วยมักใช้อุปลักษณะจากมโนอุปลักษณะ “โรคมะเร็งเป็นสัตว์ร้าย” (เช่น ไล่ กิน ทะ) และเมื่อบรรยายเกี่ยวกับความเรื้อรังของโรค ผู้ป่วยใช้อุปลักษณะจากมโนอุปลักษณะ “โรคมะเร็งเป็นเพื่อน” (เช่น เพื่อน อยู่ด้วยกัน ใช้ชีวิตร่วมกัน จากไป อ้อลา กลับมา เยี่ยม) และเมื่อบรรยายเกี่ยวกับอาการของโรค ผู้ป่วยใช้อุปลักษณะจาก มโนอุปลักษณะ “โรคมะเร็งเป็นภัยวิบัติ” (เช่น ภัยพิบัติ)

นอกจากนี้ผู้ป่วยใช้อุปลักษณะจากมโนอุปลักษณะ “โรคมะเร็งเป็นวัตถุแปลกปลอม” เพื่อบรรยายเกี่ยวกับการตรวจร่างกายว่าเป็นวิธีการที่แพทย์ใช้ค้นหาโรคมะเร็งในร่างกายของผู้ป่วย และเมื่อบรรยายเกี่ยวกับการรักษา ผู้ป่วยใช้อุปลักษณะจากมโนอุปลักษณะ “การรักษาโรคมะเร็งเป็นการทำสงคราม” (เช่น สงคราม อาวุธ ทำลาย บุก โจมตี) เพื่ออธิบายเกี่ยวกับวิธีการรักษาและกลไกการทำงานของยาในร่างกาย ใช้อุปลักษณะจากมโนอุปลักษณะ “การรักษาโรคมะเร็งเป็นการเดินทาง” เพื่ออธิบายเกี่ยวกับวิธีการรักษา แนวทางการรักษา และความยาวนานของการรักษา ใช้อุปลักษณะจากมโนอุปลักษณะ “การรักษาเป็นการแข่งขัน” (เช่น แพ้ ชนะ ผู้แพ้ ผู้ชนะ) เพื่อบรรยายผลการรักษาทั้งในด้านบวกและลบ

การใช้อุปลักษณะของผู้ป่วยจึงขึ้นอยู่กับเจตนาในการสื่อสารและมีคุณสมบัติทางปริธานของมโนอุปลักษณะอยู่เบื้องหลัง ตัวอย่างเช่น การที่ผู้ป่วยใช้อุปลักษณะจากมโนอุปลักษณะ “โรคมะเร็งเป็นวัชพืช” ในการบรรยายธรรมชาติของโรคมะเร็งด้านก้อนเนื้ออกมะเร็ง (เช่น งอก

ขึ้น งาม ราก) แต่ไม่พบการใช้อุปสรรคจากมโนอุปสรรค “โรคมะเร็งเป็นวัชพืช” มาบรรยายเกี่ยวกับอาการ หรือ มาบรรยายด้านความเรื้อรัง เพราะคุณสมบัติของมโนทัศน์วัชพืชไม่เอื้อต่อการอธิบายด้านเหล่านี้

6.2.2.2 มโนอุปสรรคกับการแสดงอารมณ์ความรู้สึกของผู้ป่วย

ในการแสดงอารมณ์ความรู้สึกของผู้ป่วย พบว่าผู้ป่วยนำอุปสรรคจากมโนอุปสรรคหลายแบบมาใช้แสดงอารมณ์ความรู้สึกของตน โดยพบว่าใช้ในการแสดงความท้อแท้สิ้นหวัง การประชด การตัดพ้อต่อว่า การขอบคุณ การทำใจยอมรับ และการแสดงการมีความหวังและกำลังใจ อุปสรรคและมโนอุปสรรคโรคมะเร็งจึงไม่ได้มีบทบาททางปริชานในการทำความเข้าใจมโนทัศน์โรคมะเร็งที่ซับซ้อนเท่านั้น แต่มีบทบาทในการสื่อสารเกี่ยวกับเรื่องธรรมชาติของโรคมะเร็งและการรักษา และการแสดงออกถึงความรู้สึกของผู้ป่วยอีกด้วย โดยมีมโนอุปสรรคที่พบได้บ่อยในการแสดงอารมณ์ความรู้สึกของผู้ป่วยคือ มโนอุปสรรค “โรคมะเร็งเป็นเพื่อน” มโนอุปสรรค “การรักษาโรคมะเร็งเป็นการทำสงคราม” และ มโนอุปสรรค “การรักษาโรคมะเร็งเป็นการแข่งขัน” และมโนอุปสรรคอื่นๆ เป็นกลุ่มที่พบตัวอย่างการใช้ได้บ้างคือ มโนอุปสรรค “โรคมะเร็งเป็นชื่อโรค” “โรคมะเร็งเป็นวัชพืช” ดังรายละเอียดพร้อมตัวอย่างดังต่อไปนี้

“โรคมะเร็งเป็นเพื่อน”

ตัวอย่างที่จะนำเสนอต่อไปแสดงการใช้อุปสรรคจากมโนอุปสรรค “โรคมะเร็งเป็นเพื่อน” เช่นคำว่า เพื่อน คุณ ท่าน เรา เขา เตือนสติ เยี่ยม เกรงใจ และ ขอบคุณ ในการแสดงอารมณ์ความรู้สึกของผู้ป่วย 4 แบบ ได้แก่ การประชด การตัดพ้อต่อว่า การขอบคุณ และการยอมรับโรค

วจนกรรม

การประชด:

- (495) คุณมะเร็งท่านก็ยังอยู่ดี พูนสุขเสียอีก เติบโตใหญ่ตามวันเวลา โตขึ้นจนผิดหูผิดตา กระนั้นตัวฉันก็ยังพอจะเรียกได้ว่าอยู่ดีเช่นกัน ในใจยังมีสุขอยู่ก็ในเมื่อต้องอยู่ด้วยกันต่อไปจนกว่าจะร้างกันไปข้างหนึ่ง ฉันก็ต้องยอมรับความจริง คือนรับแต่ละวันด้วยท่าทีใหม่ ไม่คาดหวังและไม่สิ้นหวัง (PW 25)
- (496) หากชีวิตช่วงนี้ไม่มี**ความ**เบิกบานส่องไสห่อเลี้ยงใจ คุณมะเร็งคงไม่อนุญาตให้ฉันอยู่ดีมีสุขพอควรที่จะมานั่งเล่าเรื่องนี้เป็นแน่เชียว (PW25)
- (497) เจ้าก้อนใหม่ ก็จะมีได้อีกอีกเล่า คุณมะเร็งผู้กลับมาเยือน ที่มาอยู่ด้วยกันตรงที่เดิมซะ หลังจากที่เขา เจ้าก้อนเล็ก ย้ายถิ่นไปหกปี (PW 24)
- (498) ที่สำคัญที่สุดคือ**เจ้าเพื่อน**มะเร็งนี่ล่ะคะ ที่ทำให้ฉันต้องย้ายมาอยู่โรงพยาบาล

แทนบ้านเสียเป็นส่วนใหญ่ (PW 9)

- การตัดพ้อ
ต่อว่า:
- (499) ตัวก่อการร้ายชื่อมะเร็งไม่มีมรรยาทนะครับ ทั้งๆที่ผมนอนหลับอยู่แต่ๆมันยังไม่รู้จักเกรงอกเกรงใจ ส่งความปวดมาปลุกให้ผมตื่น-ลุกขึ้นฉี่...คืนละ 10-20 นน!
(PW 5)
- (500) ฉันเองรู้สึกเป็นหนี้บุญคุณต่อมะเร็ง แม้กระนั้นก็อดตัดพ้อต่อว่าไม่ได้ ในเมื่อเห็นว่ามะเร็งออกจะลืมหืมตาขวางก้ำข่มขู่ฉันมากไปหน่อย จึงคอยดึงหรือประท้วงอยู่เนืองๆว่า อย่าทำอะไรให้อะอะตึงตัง โง่งฉ่างน่ะไม่เหมาะแน่ ฉันในฐานะเจ้าของบ้านย่อมกลัวบ้านพังอยู่เหมือนกัน ถ้านายคอยแต่จะทะเลสาบ้านฉันอยู่ทุกเมื่อเชียวฉันยอมทนไม่ได้คืออยู่เอง จะต้องวางเงื่อนไขให้ตกลงกันบ้าง กล่าวคืออย่าให้เพื่อนทำลายบ้านและเฟอร์นิเจอร์ของฉันเป็นอันขาด และขอให้อยู่เป็นที่ที่เป็นทางหน่อย และเมื่อจะส่งสัญญาณอะไรให้ฉันรับรู้ก็ต้องใช้ภาษาสุภาพหน่อย (PW 58)
- (501) ฉันกับแกอยู่ร่วมกันไม่ได้ เพราะฉันไม่ให้แกอยู่ แม้ว่าแกจะเป็นเซลล์ เป็นเลือดเป็นเนื้อของฉัน นี่ดันมาเกรแล้วรืออาจลามปามทำเพื่อนให้เฝ้าไปด้วย แกอยู่กับฉันไม่ได้ เตรียมตัวเก็บข้าวของและไสหัวไป (PW 21)
- การขอร้อง:
- (502) แม่จะต้องจากลูกไปอย่างไรไม่มีวันกลับ ซ้ำหรือเร็วมันต้องถึงแน่ แม่ขอร้องมะเร็งที่ทำให้แม่ได้เตรียมตัว ได้เขียนอะไรทิ้งไว้ให้กับลูก ก็ยังคิดว่าที่อยู่แม่ต้องจากลูกไปอย่างกะทันหัน โดยไม่ได้ตั้งตัวเลข...(PW 27)
- (503) ความจริงก็น่าขอร้องมะเร็งเหมือนกันนะ ที่ทำให้เรารู้จักตัวเอง รู้จักชีวิต และทำให้ครอบครัวเรา ลูกเรา เริ่มรู้จักระวังตัวระวังสุขภาพ และเรายังมีเวลาให้กันมากขึ้น (PW 1)
- (504) ถึงวันนี้ก็ขอร้องมะเร็ง ที่ทำให้ฉันรู้จักกลับมารักและดูแลตัวเองมากขึ้น ที่สำคัญ ถ้าฉันไม่ป่วย คงไม่มีโอกาสได้รู้จักกับเหล่าภคยานมิตรที่เข้ามาในชีวิตฉันพร้อมกับชีวิตอย่างแน่นอน (PW 50)
- การยอมรับ
โรค:
- (505) สิ่งแรกที่เป็นความจริงคือ ผมต้องยอมรับมะเร็งเข้ามาอยู่ในชีวิตอยู่แล้ว ผมต้องอยู่กับมันให้ได้ ผมยอมรับแต่ไม่ยอมแพ้ คำว่า 'ปลง' มันแปลได้สองอย่างคือ 'ปลงแล้วอยู่ได้' และ 'ปลงแล้วอยู่ไม่ได้' (PW 10)
- (506) เคยร้องไห้หนักมาก แต่พอไปปฏิบัติธรรมได้เห็นอะไรหลายอย่าง ปลงได้ ตอนนี่เลิกร้องไห้แล้ว ถ้าเราร้องแล้วมะเร็งมันออกจากตัวเราไป จะร้องทุกวันเลย แต่นี่ถึงจะร้องครวญครางยังไง มะเร็งมันก็ยังอยู่กับเราไม่ไปไหน เพราะฉะนั้นเราต้องอยู่กับมันได้ เวลาเจ็บหรือปวดมาๆก็คิดในใจว่า สองคู่สิว่า มันจะเจ็บสักไหน เราก็ทนมันไป เราต้องรับมันให้ได้" (PW27)
- (507) เราต้องคิดให้เป็นธรรมชาติที่สุด แล้วเราจะมีความสุข อยู่กับมะเร็งได้อย่าง

สหายๆ (PW 27)

จากตัวอย่างข้างต้น ผู้ป่วยใช้อุปสรรคจากมโนอุปสรรค “โรคมะเร็งเป็นเพื่อน” ในการประชด คัดพ้อต่อว่า และการขอบคุณ โรคมะเร็ง โดยผู้ป่วยเรียกมะเร็งซึ่งเป็นเหตุแห่งความทุกข์และการเสียชีวิตด้วยคำแสดงถึงความสุภาพที่ผู้ป่วยมีต่อมะเร็ง คำว่า *คุณ* และ *ท่าน* ดังจะสังเกตได้จากถ้อยคำแสดงการประชดที่ว่า “*คุณมะเร็งท่านก็ยังมีอยู่ดี*” “*คุณมะเร็งคงไม่อนุญาต*” “*คุณมะเร็งผู้กลับมาเยือน ที่มาอยู่ด้วยกันตรงที่เดิมซะ*” ถ้อยคำเหล่านี้แสดงการประชดด้วยการแสดงความสุภาพมากเกินไปพอดีกับ โรคมะเร็งซึ่งไม่ใช่บุคคลที่ควรให้ความเคารพ ความสุภาพกับโรคมะเร็งมากเกินไปพอดีของถ้อยคำทำให้เกิดความหมายบ่งชี้โดยนัยเชิงคำนิยามะเร็งเป็นผู้มาอาศัยอยู่ในร่างกาย แต่กลับมาทำให้เจ้าของร่างกายเกิดการเจ็บป่วยทรมานแต่ยังเจริญเติบโตในร่างกายของผู้ป่วยอย่างสมบูรณ์พูนสุข อีกทั้งมีอำนาจเหนือเจ้าของร่างกาย ผู้ป่วยจะทำอะไรก็ต้องรอให้มะเร็งอนุญาตก่อน การพูดถึงเพื่อนมะเร็งคนนี้ในแง่ลบอื่นๆ เช่น “*ที่สำคัญที่สุดคือเจ้าเพื่อนมะเร็งนี่ละคะ ที่ทำให้ฉันต้องย้ายมาอยู่โรงพยาบาลแทนบ้าน*” มะเร็งเป็นบุคคลที่เป็นเหตุให้ผู้ป่วยต้องไปใช้ชีวิตอยู่ที่โรงพยาบาลมากกว่าอยู่บ้านหรือเจ็บป่วยยาวนาน มะเร็งจึงเป็นเพื่อนที่ผู้ป่วยจำยอมต้องใช้ชีวิตหรือคบหาด้วยไม่ใช่เพื่อนรัก

นอกจากการประชดแล้วผู้ป่วยยังใช้ อุปสรรคจากมโนอุปสรรค “โรคมะเร็งเป็นเพื่อน” ในการคัดพ้อต่อว่าอีกด้วย เช่น การใช้คำว่า *ไม่มีมรรยาท* *ไม่รู้จักรงใจ* *หนีบุญคุณ* *เพื่อน* *เจ้าของบ้าน* เพื่อการคัดพ้อต่อว่ามะเร็งในถ้อยคำที่ว่า “*มะเร็งไม่มีมรรยาทนะครับ ทั้งๆที่ผมนอนหลับอยู่แต่ๆมันยังไม่รู้จักรงใจออกเกรงใจ*” “*ฉันกับแกอยู่ร่วมกันไม่ได้ เพราะฉันไม่ให้แกอยู่ ... แกอยู่กับฉันไม่ได้ เตรียมตัวเก็บขี้เวของและใส่หัวไป*” และ “*ฉันเองรู้สึกเป็นหนี้บุญคุณต่อมะเร็ง แม้กระนั้นก็อดคัดพ้อต่อว่าไม่ได้*” ซึ่งแสดงการต่อว่ามะเร็งในลักษณะของบุคคลที่มาจากอาศัยอยู่ในบ้านของผู้ป่วยแต่ไม่มีความเกรงใจเจ้าของบ้าน ทำให้บ้านซึ่งเปรียบได้กับร่างกายของผู้ป่วยเสียหาย

นอกจากนี้ยังมีการใช้อุปสรรคจากมโนอุปสรรคกลุ่มนี้เพื่อแสดงออกถึงอารมณ์ในด้านบวกด้วย เช่นในถ้อยคำแสดงการขอบคุณ โรคมะเร็งซึ่งผู้ป่วยมองว่าเป็นผู้มีบุญคุณต่อผู้ป่วยที่ว่า “*แม่ขอบคุณมะเร็งที่ทำให้แม่ได้เตรียมตัว*” “*ขอบคุณที่โรคมะเร็งช่วยเตือนสติ ช่วยให้มีโอกาสเตรียมตัวก่อนเสียชีวิต*” และ “*วันนี้ก็ขอบคุณมะเร็ง ที่ทำให้ดิฉันรู้จักกลับมารักและดูแลตัวเองมากขึ้น*” และในถ้อยคำแสดงการยอมรับโรคที่ว่า “*ผมต้องอยู่กับมันให้ได้ ผมยอมรับแต่ไม่ยอมแพ้*” “*มะเร็งมันก็ยังอยู่กับเราไม่ไปไหน เพราะฉะนั้นเราต้องอยู่กับมันได้*” และ “*เราต้องคิดให้เป็นธรรมชาติที่สุด แล้วเราจะมีความสุข อยู่กับมะเร็งได้อย่างสบายๆ*”

จะเห็นได้ว่าผู้ป่วยใช้อุปสรรคจากมโนอุปสรรค “โรคมะเร็งเป็นเพื่อน” ทั้งในการประชด

การต่อว่า การขบถ และการแสดงการยอมรับโรค ทำให้เราได้เห็นการใช้อุปลักษณ์จากมโนอุป
 ลักษณ์เดียวกันในหลายวัจนกรรมเพื่อสื่อความหมายทั้งในด้านบวกและด้านลบขึ้นอยู่กับเจตนาใน
 การสื่อสารของผู้พูด ความหมายของอุปลักษณ์ในถ้อยคำจึงเป็นความหมายที่เกิดจากการใช้ภาษา
 นอกจากนี้คุณสมบัติในระดับปริชาณของมโนอุปลักษณ์ “โรคมะเร็งเป็นเพื่อน” ซึ่งมีการ
 เปรียบเทียบเพื่อนกับโรคมะเร็ง ความเรื่อรังของโรคมะเร็งกับสัมพันธภาพที่ยาวนานตัดกันไม่ขาด
 ของเพื่อน ก็มีส่วนช่วยให้การนำมโนอุปลักษณ์นี้มาใช้ในเชิงการประชด ต่อว่า ขบถ และ
 ยอมรับเหล่านี้เป็นที่เข้าใจได้

“การรักษาโรคมะเร็งเป็นการทำสงคราม”

นอกจากการอธิบายเกี่ยวกับการรักษาแล้ว ผู้ป่วยยังใช้มโนอุปลักษณ์“การรักษา
 โรคมะเร็งเป็นการทำสงคราม” ในการแสดงอารมณ์ความรู้สึกด้วย โดยพบในถ้อยคำแสดงการ
 ยอมรับโรคและการแสดงความหวังและกำลังใจของผู้ป่วย ที่พบบ่อยคือการใช้คำว่า สู้ และ ต่อสู้ ดัง
 แสดงในตัวอย่างต่อไปนี้

วัจนกรรม

- การยอมรับโรค: (508) ฉันเริ่มทำใจและยอมรับกับวิกฤตการณ์ของชีวิตที่กำลังจะเกิดขึ้นในเร็ววันนี้
 ได้ ฉันต้องสู้ๆ ฉันพยายามหากลไกทางจิตมาประคับประคองใจให้เกิด
 ผลกำลังใจ ไม่เกรงกลัวหรือหวั่นไหวกับโรคร้ายไข้เจ็บหรือความทุกข์ทรมานจาก
 การผ่าตัด (PW13)
- (509) ตัวดิฉันเองยอมรับสภาพได้ และคิดว่าคงไม่ไปนั่งกุ่มใจ เสียใจ เพราะไม่มี
 ประโยชน์อะไร สู้ทำจิตใจให้สงบแล้วลองสู้กับมันสักตั้งจะดีกว่า (PW 3)
- การแสดง
 ความหวัง
 และกำลังใจ: (510) ฉันเคยรักษาตัวหายเมื่อ 4 ปีที่แล้ว ต่อมา กลับมาพบว่ามะเร็งได้กลับมาใหม่
 และลาม ไปอีก 4 แห่ง แต่ฉันคิดว่าจะสู้กับมันอีก (PW22)
- (511) ถ้าเปลี่ยนวิถีชีวิตใหม่ให้ดีขึ้นได้ ภูมิคุ้มกันโรคงี้จะสูง...จะหายจากมะเร็ง
 อย่างแน่นอน ไม่ทราบว่าจะปฏิบัติได้แค่ไหน? ก็ต้องปล่อยให้เป็นเรื่องของ
 อนาคต และข้าพเจ้าก็จะพยายามสู้ต่อไป...ให้ถึงที่สุด (PW 29)
- (512) “ถ้าเราสู้เราอาจจะรอด...แต่ถ้าเราถอย...มีแต่ตายลูกเดียว...เพราะ “มะเร็ง”
 ไม่เคยปรานีใคร” นั่นแหละครับ...จุดแห่งความต้องการจะสู้มันเกิดขึ้นมา
 กำลังใจครับ...สำคัญมากต้องให้กำลังใจ แต่ถ้าไม่มีใครให้กำลังใจ ต้องสร้าง
 ขึ้นมาเองครับ...ยังเขาอยากให้เราตาย เราต้องสู้เพื่อที่จะให้มีชีวิตอยู่ เราต้องแปร
 “วิกฤติ” เป็น “โอกาส” ให้ได้ ๓ ตรงที่นั่นแหละครับ...ผมก็เลยตั้งปณิธานว่าจะสู้
“มะเร็ง”ให้ได้ (PW 14)

อุปถัมภ์จากมโนอุปถัมภ์ “การรักษาโรคมะเร็งเป็นการทำสงคราม” คำว่า *สู้* ในถ้อยคำแสดงการทำใจยอมรับโรคที่ว่า “ฉันเริ่มทำใจและยอมรับกับวิกฤตการณ์ของชีวิตที่กำลังจะเกิดขึ้นในเร็ววันนี้ได้... ฉันต้องสู้ๆ” (508) “คิดว่าคงไม่ไปนั่งก้มใจ เสียใจ เพราะไม่มีประโยชน์อะไร ผู้ทำจิตใจให้สงบแล้วลองสู้กับมันสักตั้งจะดีกว่า” (509) “แต่ฉันคิดว่าจะสู้กับมันอีก” (510) และ “ข้าพเจ้าก็จะพยายามสู้ต่อไป... ให้ถึงที่สุด” (511) และ “ผมก็เลยตั้งปณิธานว่าจะสู้ ‘มะเร็ง’ ให้ได้” (512) แสดงให้เห็นถึงความหวังและกำลังใจในการรักษาตนเองหรือในการหายจากโรคของผู้ป่วย คุณสมบัติของมโนอุปถัมภ์ “การรักษาโรคมะเร็งเป็นการทำสงคราม” ช่วยให้เราเข้าใจได้ว่าการรักษากับการทำสงครามมีความคล้ายคลึงกัน การสู้หรือต่อสู้กับศัตรูในสงครามต้องอาศัยกำลังใจ ความเข้มแข็ง กล่าวหาญเพียงใด ผู้ป่วยที่พร้อมจะสู้กับศัตรูอย่างโรคมะเร็งย่อมเป็นผู้มีกำลังใจและหรือความเข้มแข็งของจิตใจมากเพียงนั้น

“การรักษาโรคมะเร็งเป็นการแข่งขัน”

มโนอุปถัมภ์ “การรักษาโรคมะเร็งเป็นการแข่งขัน” เป็นอีกมโนอุปถัมภ์หนึ่งที่ผู้ป่วยใช้เพื่อแสดงอารมณ์ความรู้สึกด้วย โดยพบในการแสดงความท้อแท้สิ้นหวัง การแสดงความหวังและกำลังใจ และการประชด ดังแสดงในตัวอย่างต่อไปนี้

vignette

การแสดงความท้อแท้
สิ้นหวัง:

(513) ฉันปล่อยโซ่ออกมา ฉันต่างหากที่ต้องอยู่ทุกข์ทรมานกับสิ่งที่เจอ ฉันต้องเจ็บปวดอย่างนี้อีกต่อไปตราบดีก็ตามที่ฉันยังไม่หายจากโรคร้ายนี้ ฉันอยากยอมแพ้ ฉันไม่อยากให้ยาอีกต่อไปแล้ว ฉันยอมตาย ฉันไม่อยากรักษา ไม่อยากมีชีวิตอยู่อีกต่อไปแล้ว (PW 18)

(514) ความรู้สึกทำนองว่า ‘ฉันพ่ายแพ้’ และ ‘ฉันยอมแพ้’ มักจะเกิดขึ้นบ่อยๆ (DW 1)

(515) หลังจากพ่ายแพ้เคมีบำบัดคอร์สที่ผ่านมา ฉันก็ได้พาเอาร่างกายอันบึกบึน(เพราะไขมันอันล้นปรี) รวมทั้งหัวใจที่สะบักสะบอม พร้อมความพ่ายแพ้ หลบมาเลียแผลใจที่บ้านเกิด (PW18)

(516) 1 แพทย์: เออแล้วก็จะน่าจะนัดยาวไป 18 ไซปะ 19 20 19 20 21 22 22

2 ผู้ป่วย: ... (ไต่ยืนไม่ชัด)

3 แพทย์: อิม นะ มา 22 ก็ดีกว่าเดิมนี่ แต่ก็ พอทนๆ นะ ถึงเวลาก็

4 ผู้ป่วย: ก็อยากจะยอมแพ้ บางครั้ง ก็อยากจะสู้ละ

5 แพทย์: ถ้าเบื่อก็เลิกไป ไซปะ เราก็ตัดสินใจเอา (DS1)

การแสดงความหวังและ
กำลังใจ:

(517) เราต้องเป็นผู้ชนะโรค ไม่ใช่ให้โรคมารอบงำเราอะไรอย่างเนี่ย (PS 13)

- (518) ผมอยากจะเอาชนะเจ้ามะเร็งเร็งต่อมลูกหมากให้จงได้ ผมก็จะต้องมี
ความรู้เกี่ยวกับคู่ต่อสู้ของผมให้ต้องแท้ (PW11)
- (519) ดิฉันบอกกับตัวเองว่าจะไม่ยอมแพ้ เมื่อให้ยาจนครบ 6 เข็มเป็น 1 ชุด
รวมยาเคมีบำบัดที่ให้ทั้งหมด 15 เข็ม คุณหมอบอกว่าจะหยุดยาเคมีไว้แค่นี้
ก่อน ระหว่างพักก็เอ็กซเรย์คอมพิวเตอร์อีกครั้ง ปรากฏว่าก้อนเนื้อที่คับอ่อน
เล็กลงกว่าครั้งที่แล้ว (PW 3)
- (520) พอถึงเข็มสุดท้าย ฉันรู้สึกมีความสุขมาก ไชโย ไชโย ไชโย...ฉันชนะ
แล้ว ฉันชนะมะเร็งแล้ว ฉันชนะมารร้ายทั้งหลายแล้ว ฉันสามารถผ่านพ้น
การทดสอบที่แสนจะทุกข์ทรมานของชีวิตได้แล้ว (DW 13)

การประชด:

- (521) ผลการวินิจฉัยสำหรับการรักษาต่อเนื่อง ด้วยปัจจัยเรื่องอายุน้อยทำให้มี
โอกาสที่จะเป็นอีก ฉันเลยได้แจ็กพ็อต เคมีบำบัดหกครั้ง ฉายแสงสามสิบ
ครั้งและกินฮอร์โมนอย่างต่อเนื่องห้าปี ไทน์บอกว่าระยะหนึ่งเิงมาเป็นคอม
โบเซทเลย (DW 21)

อุปลักษณ์จากมโนอุปลักษณ์ “การรักษาโรคมะเร็งเป็นการแข่งขัน” คำว่า แพ้ พ่ายแพ้ และ
ยอมแพ้ ในการแสดงอารมณ์ความรู้สึกสามแบบด้วยกัน ในถ้อยคำที่ว่า “ฉันอยากยอมแพ้ ฉันไม่อยาก
ให้ยาอีกต่อไปแล้ว ฉันยอมตาย ฉันไม่อยากรักษา ไม่อยากมีชีวิตอยู่อีกต่อไปแล้ว” “ความรู้สึก
ทำนองว่า ‘ฉันพ่ายแพ้’ และ ‘ฉันยอมแพ้’ มักจะเกิดขึ้นบ่อยๆ” “หลังจากพ่ายแพ้เคมีบำบัดคอร์สที่
ผ่านมา... พร้อมความพ่ายแพ้ หลบมาเลียแผลใจที่บ้านเกิด” และ “ก็อยากจะยอมแพ้” แสดงให้เห็น
ถึงความท้อแท้สิ้นหวังของผู้ป่วยได้เป็นอย่างดี

อุปลักษณ์จากมโนอุปลักษณ์เดียวกันคำว่า ชนะ เอาชนะ ไม่ยอมแพ้ และ ผู้ชนะ ในถ้อยคำ
ที่ว่า “เราต้องเป็นผู้ชนะโรค” (517) “ผมอยากเอาชนะเจ้ามะเร็งต่อมลูกหมากให้จงได้” ใน (518)
และ “ดิฉันบอกกับตัวเองว่าจะไม่ยอมแพ้” (519) และ “...ไชโย...ฉันชนะแล้ว ฉันชนะมะเร็งแล้ว
ฉันชนะมารร้ายทั้งหลายแล้ว” (520) แสดงให้เห็นถึงความหวังและกำลังใจในการต่อสู้กับโรคของ
ผู้ป่วย ส่วนคำว่า แจ็กพ็อต ในถ้อยคำที่ว่า “ฉันเลยได้แจ็กพ็อต เคมีบำบัดหกครั้ง ฉายแสงสามสิบ
ครั้งและกินฮอร์โมนอย่างต่อเนื่องห้าปี” แสดงการประชดประชันการรักษาชุดใหญ่ที่ผู้ป่วยได้รับ
คำว่า แจ็กพ็อต เป็นรางวัลใหญ่ของการพนันหรือเกมการแข่งขันที่คนปรารถนา แต่การได้รับการ
รักษาชุดใหญ่ด้วยเคมีบำบัด ฉายแสงและฮอร์โมนเป็นสิ่งผู้ป่วยไม่ต้องการ จึงเป็นการกล่าวตรง
ข้ามกับความเป็นจริงในเชิงประชดประชัน

จะเห็นได้ว่าผู้ป่วยใช้มโนอุปลักษณ์กลุ่มนี้เพื่อสื่อความรู้สึกได้ถึง 3 แบบ การชนะกับ
ความพ่ายแพ้เป็นคุณสมบัติด้านผลการแข่งขันของมโนทัศน์การแข่งขัน และการชนะคล้ายคลึงหรือ
เทียบเคียงได้กับผลการรักษาโรคมะเร็งที่ออกมามี ผู้ป่วยมีชีวิตอยู่ได้นาน มีอาการทุเลาหรือหายจาก

โรค ในขณะที่ความพ่ายแพ้เชื่อมโยงกับการเสียชีวิตจากโรคมะเร็ง หรือการมีความทรุดโทรมทั้งกายและจิตใจของผู้ป่วย ดังนั้นเมื่อพูดถึงผลการรักษาโรคมะเร็งในด้านดี กลุ่มคำจากมโนทัศน์การแข่งขันที่ผู้ป่วยใช้จะเกี่ยวกับการชนะทั้งหลาย (ชนะ เอาชนะ ไม่ยอมแพ้ และ ผู้ชนะ) ในขณะที่เมื่อผู้ป่วยพูดถึงผลการรักษาที่ไม่ดี อุปลักษณ์ที่ผู้ป่วยนำไปใช้จึงเป็นกลุ่มคำแสดงความพ่ายแพ้ (แพ้ พ่ายแพ้ และยอมแพ้) นอกจากนี้การใช้คำว่า ยอมแพ้ เป็นที่เข้าใจกันได้ เพราะผู้ที่ยอมแพ้เป็นผู้ที่หมดกำลังใจไม่ยอมแข่งขันต่อไป เช่นเดียวกับผู้ป่วยที่ท้อแท้สิ้นหวังมักไม่ยอมรับการรักษาใดๆต่อไป

มโนอุปลักษณ์อื่นๆ :

มโนอุปลักษณ์อื่นที่พบว่าผู้ป่วยใช้ในการแสดงอารมณ์ความรู้บ้างคือ มโนอุปลักษณ์ “โรคมะเร็งเป็นเชื้อโรค” และ “โรคมะเร็งเป็นวัชพืช” โดยพบตัวอย่างการใช้อุปลักษณ์จากสองมโนอุปลักษณ์นี้เพื่อแสดงการตัดพ้อต่อว่า โรคมะเร็ง ดังแสดงในตัวอย่างต่อไปนี้

“โรคมะเร็งเป็นเชื้อโรค”

วจนกรรม

การตัดพ้อ

ต่อว่า:

(522) มะเร็งต่อมลูกหมากที่ผมเป็น จึงไม่ใช่โรคนำสมัย หรือหายาก แต่โดยที่ยังไม่มียารักษา ใคนี่ออกเอาต์โรคนี่อยู่ มันถึงได้ผยองแพร่เชื้อชั่วงเมื่อบความเป็นชายให้กระแควตายได้บ่อย (PW 5)

“โรคมะเร็งเป็นวัชพืช”

วจนกรรม

การตัดพ้อ

ต่อว่า:

(523) มะเร็งมันไม่ใช่เชื้อโรค และมันไม่ได้รักษาด้วยยาปฏิชีวนะ มันไม่ใช่ไวรัสหรือแบคทีเรีย แต่มันคือตัวเรา มันก็เหมือนกับกาฝากที่มาเกาะอยู่ที่ต้นไม้อ้อ ถ้าเรายอมให้มันดูดน้ำอย่างต้นไม้อ้อใหญ่ที่กาฝากมันดูดน้ำออกจากต้นหมดเลย โดยที่ไม่ได้ทำอะไรกับมันเลย ให้อาหารไอ้กาฝากนี้มันก็โตขึ้นเรื่อยๆ ในที่สุดต้นไม้อ้อก็ถูกกาฝากกินตาย แต่ถ้าต้นไม้อ้อไม่ยอมให้อาหารกาฝากมันก็อยู่ไม่ได้ (PW 10)

จากตัวอย่างข้างต้น ผู้ป่วยใช้อุปลักษณ์จากมโนอุปลักษณ์ “โรคมะเร็งเป็นเชื้อโรค” คำว่า แพร่เชื้อ เป็นกลวิธีในการต่อว่า การแพร่กระจายของโรคมะเร็งในถ้อยคำที่ว่า “แพร่เชื้อชั่ว” ผู้ป่วยรายนี้เป็นมะเร็งต่อมลูกหมาก การแพร่กระจายของมะเร็งต่อมลูกหมากมีผลทำให้เกิดความเสียหายต่ออวัยวะเพศที่อยู่ใกล้เคียงได้ โดยผู้ป่วยกล่าวอย่างไม่พอใจถึงการแพร่กระจายของโรคว่าเป็นการ “แพร่เชื้อชั่วงเมื่อบความเป็นชายให้กระแควตาย” ส่วนตัวอย่าง (523) เป็นการใช้อุปลักษณ์จากมโนอุปลักษณ์ “โรคมะเร็งเป็นวัชพืช” คำว่า กาฝาก เพื่อเป็นกลวิธีในการต่อว่าโรคมะเร็ง ดังในตัวอย่าง

ถ้อยคำที่ว่า “ไอ้กาฝาก นี่มันก็โตขึ้นเรื่อยๆ ในที่สุดต้นไม้ก็ถูกกาฝากกินตาย”

จะเห็นได้ว่าการต่อว่าอาจกระทำด้วยอุปลักษณ์จากหลายมโนอุปลักษณ์เพื่อแสดงความรู้สึกไม่พอใจของผู้ป่วยที่มีต่อโรคมะเร็ง อุปลักษณ์และมโนอุปลักษณ์เหล่านี้จึงเป็นตัวเลือกให้แก่ผู้ใช้ภาษา คุณสมบัติในระดับปริธานของมโนอุปลักษณ์ก็มีบทบาทสำคัญต่อการเลือกให้เช่นกัน เช่น การต่อว่าด้วยคำว่า “ไอ้กาฝาก” จึงเข้าใจกันได้ เพราะคุณสมบัติของต้นไม้ที่ขี้อายุวิถินด้วยรากหรือกาฝากยึดอยู่กับต้นไม้ใหญ่ด้วยราก คล้ายคลึงกับคุณสมบัติของก้อนเนื้ออกมะเร็งที่มีส่วนของก้อนยึดฝังแน่นอยู่กับอวัยวะ การดูคนน้ำและแร่ธาตุจากต้นไม้ใหญ่ของกาฝากคล้ายคลึงกับการดูดสารอาหารต่างๆจากร่างกายผู้ป่วยของก้อนมะเร็ง ทำให้ผู้ป่วยมีสภาพร่างกายที่ทรุดโทรมลงไปเรื่อยๆ

การใช้อุปลักษณ์จากมโนอุปลักษณ์ต่างๆเพื่อสื่อเจตนาในการสื่อสารข้างต้น แสดงให้เห็นว่ามโนอุปลักษณ์หนึ่งไม่เพียงแต่สะท้อนให้เห็นมุมมองของผู้ป่วยมีต่อโรคมะเร็งเท่านั้น อุปลักษณ์จากมโนอุปลักษณ์เหล่านี้ยังเป็นตัวเลือกทางภาษาที่ผู้ป่วยสามารถนำไปใช้เป็นกลวิธีในการแสดงอารมณ์ความรู้สึกได้หลายๆแบบ บทบาทหรือหน้าที่ในการสื่อสารของอุปลักษณ์จึงขึ้นอยู่กับเจตนาในการสื่อสารและคุณสมบัติเรื่องการทำให้อารมณ์ของแต่ละมโนอุปลักษณ์

6.2.2.3 การปลอบใจให้กำลังใจของผู้ป่วย

ในการปลอบใจให้กำลังใจ ผู้ป่วยมักปลอบใจให้กำลังใจด้วยอุปลักษณ์จากมโนอุปลักษณ์ “การรักษาโรคมะเร็งเป็นการทำสงคราม” โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำว่า สู้ และ ต่อสู้ ซึ่งพบได้บ่อยมากที่สุด และ “การรักษาโรคมะเร็งเป็นการแข่งขัน” เช่นคำว่า แพ้ และ ชนะ ผ่านรูปภาพแสดงการปลอบใจแบบต่างๆ ดังแสดงในตัวอย่างต่อไปนี้

“การรักษาโรคมะเร็งเป็นการทำสงคราม”

วิจารณ์กรม

การปลอบใจ

- (524) บันทึกฉบับนี้...อาจจะเป็นข้อคิดข้อเตือนใจได้ประโยชน์ให้ผู้ป่วยทุกท่านได้บ้างไม่มากนักน้อย นุ้ยขอเป็นกำลังใจ ขอให้ทุกคนจงลุกขึ้นสู้ สู้ เพื่อตัวเอง และเพื่อคนที่คุณรักเถอะค่ะ (PW 27)
- (525) ประสบการณ์การรักษามะเร็งโดยรวมที่เล่ามา เป็นเพียงข้อมูลเบื้องต้นสำหรับผู้ป่วย ขอให้กำลังใจแก่ทุกท่านในการรักษา นอกจากเป็นอะไรที่ต้องใช้เวลา ความอดทน และความพร้อมของร่างกาย เป็นอย่างมากแล้ว ยังต้องต่อสู้ กับผลข้างเคียง ในการรักษา แต่ยังคงดีกว่าใน (DW 31)

- การอวยพร / ขอพร: (526) ทำยที่สุดนี้ผมขออวยพรให้เพื่อนยากที่เป็นโรคมะเร็งทั้งหลายจงอย่าท้อแท้ ต้องเข้มแข็งมีกำลังใจต่อสู้กับศัตรูอันร้ายกาจนี้ให้สำเร็จ (PW3)
- การแนะนำ: (527) ดิฉันอยากจะแนะนำเพื่อนๆที่เป็น โรคมะเร็งหรือญาติพี่น้องที่เป็นมะเร็ง เมื่อแรกทีรูว่าเป็นควรจะตั้งสติ หาทางแก้ไข อย่าท้อแท้ ชีวิตต้องสู้ในเมื่อเป็นแล้วต้องสู้ให้ถึงที่สุด เพื่อทุกคนในครอบครัวได้อบอุ่น ตลอดไป(PW3)
- การสั่ง: (528) นุ้ยอยากให้ทุกคนที่ป่วยเป็นมะเร็ง อย่าคิดท้อกับชีวิต อย่าคิด แม้กระทั่งจะฆ่าตัวตาย เหมือนที่ครั้งหนึ่งนุ้ยเคยคิด อย่าโกรธมะเร็ง จงยิ้มรับสู้ กับมันเถอะค่ะ (PW 27)
- (529) เพราะฉะนั้นอย่าทำอะไรให้ศัตรูเห็นว่าเราอ่อนแอ เราต้องสู้ มีจิตใจเข้มแข็ง และมีร่างกายที่แข็งแรง สมบูรณ์ สมดุลครบ จึงจะปราบมะเร็งได้ จำไว้ว่า “มะเร็ง หายได้ถ้าใจคุณสู้” ครับ...ต้องสู้...จึงจะชนะ เอาละครับ (PW 14)
- การสัญญา: (530) ...แม่เองพยายามฝึกให้อยู่กับลมหายใจของตัวเอง สิ่งที่เป็นเพื่อนแม่ที่ดีที่สุด ในขณะนี้คือลมหายใจ กายของแม่จะเจ็บปวดแค่ไหน มะเร็งมันจะลุกลามโกรธ แม่แค่ไหน แม่ก็จะพยายามสู้ สู้ให้ถึงที่สุด (PW 27)
- (904) คุณหมอลေးเสร็จเห็นผมไม่มีอาการอะไร ไม่รู้สึกตกใจและเศร้าสร้อย แกก็ยิ้มอย่างสบายใจ และก็บอกว่า “ใจเย็นๆเดสนี้ น่าจะมีโอกาสหายได้ แต่ต้องมีการให้คีโม และฉายแสงอย่างต่อเนื่องนะ” ผมก็รับปากกับคุณหมอล่าว่า “ครับ ผมจะสู้กับมันครับ” (PW 10)

ตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นการใช้อุปลักษณ์สงครามคำว่า สู้ และ ต่อสู้ อุปลักษณ์อื่นๆที่พบ เช่นคำว่า ปราบ และ ศัตรู เป็นกลวิธีในการปลอบใจให้กำลังใจ ดังจะเห็นได้ในถ้อยคำที่เป็นการปลอบใจอย่างตรงไปตรงมาที่ว่า “นุ้ยขอเป็นกำลังใจ ขอให้ทุกคนจงลุกขึ้นสู้ สู้เพื่อตัวเอง” หรือผ่านรูปภาพแสดงการอวยพรที่ว่า “ทำยที่สุดนี้ผมขออวยพรให้เพื่อนยากที่เป็นโรคมะเร็งทั้งหลายจงอย่าท้อแท้ ต้องเข้มแข็งมีกำลังใจต่อสู้กับศัตรูอันร้ายกาจนี้ให้สำเร็จ” ในการแนะนำว่า “ควรจะตั้งสติ หาทางแก้ไข อย่าท้อแท้ ชีวิตต้องสู้ในเมื่อเป็นแล้วต้องสู้ให้ถึงที่สุด” การให้กำลังใจผ่านรูปภาพแสดงการสั่งว่า “จงยิ้มรับสู้กับมันเถอะค่ะ” และการปลอบใจให้กำลังใจบุคคลใกล้ชิดผ่านรูปภาพแสดงการสัญญาที่ว่า “แม่ก็จะพยายามสู้ สู้ให้ถึงที่สุด” และ “ครับ ผมจะสู้กับมันครับ” ซึ่งแสดงให้เห็นการแสดงเจตนาในการปลอบใจผ่านรูปภาพหลายๆแบบด้วยอุปลักษณ์จากมโนอุปลักษณ์เดียวกัน นอกจากนี้คุณสมบัติในระดับปริชาณของมโนอุปลักษณ์ “การรักษาโรคมะเร็งเป็นการทำสงคราม” เรื่องการต่อสู้กับศัตรู ที่สามารถเทียบเคียงได้กับการต่อสู้กับโรคมะเร็งด้วยการ

รักษา ช่วยให้การใช้อุปกรณ์คำว่า *สู้* เพื่อให้กำลังใจผู้ป่วยในการรักษาเป็นที่เข้าใจกันได้ว่าเหตุใดจึงต้องบอกให้สู้ เพราะหากไม่สู้ก็เท่ากับการอยู่เฉยปล่อยให้ศัตรูทำร้ายร่างกายและทำลายชีวิต

“โรคมะเร็งเป็นเพื่อน”

มโนอุปถัมภ์“โรคมะเร็งเป็นเพื่อน” เป็นอีกมโนอุปถัมภ์หนึ่งที่พบในการปลอบใจให้กำลังใจของผู้ป่วย แก่ ผู้ป่วยรายอื่น คนใกล้ชิด ชิด และตนเอง ดังแสดงในตัวอย่างต่อไปนี้

vignette

การ (531) *ดิฉันมักจะพูดปลอบใจ ให้กำลังใจเธอ ไม่ต้องเป็นห่วงกับการย้อนกลับของโรคอีก*
 ปลอบใจให้ ทุกอย่างอยู่ที่การใช้ชีวิต การละจากความเคยชินเดิมๆที่ผิดๆเช่นเดียวกับที่กึ่งเองก็จะไว
 กำลังใจ: *ต่อความรู้สึกของดิฉัน เมื่อดิฉันเกิดความรู้สึกที่ไม่สบายใจอะไรขึ้นมา เธอก็มักจะซักไซ้*
และให้กำลังใจดิฉันเช่นกัน เราทั้งสองจึงเป็นเพื่อนซี้ เป็นมิตรภาพที่หาไม่ได้ว่ายากใน
สภาพการณ์อื่นๆ (PW 22)

การ (532) *ให้ถือว่ามะเร็งนั้นทำให้เราได้ศึกษาธรรมชาติ ทำให้ดวงตาเห็นธรรม ให้คิดเสียว่า*
 แนะนำ: *มะเร็งเป็นที่รักของเราที่ทำให้เราโชคดี ได้พบกับประสบการณ์แปลกใหม่ และพบสัง*
กรรม (PW 29)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า ผู้ป่วยใช้อุปถัมภ์จากมโนอุปถัมภ์เพื่อน คำว่า *ย้อนกลับ* และ *ที่รัก* ในถ้อยคำแสดงการปลอบใจโดยตรงไปตรงมาที่ว่า “ดิฉันมักจะพูดปลอบใจให้กำลังใจเธอ ไม่ต้องเป็นห่วงกับการย้อนกลับของโรคอีก” ซึ่งอุปถัมภ์คำว่า *ย้อนกลับ* เป็นส่วนหนึ่งของถ้อยคำที่แสดงการเปรียบเทียบการย้อนกลับมาหาของหลายๆหนึ่งกับการกลับเป็นซ้ำของโรคมะเร็ง แต่โรคมะเร็งเป็นโรคที่ไม่มีใครอยากให้กลับเป็นซ้ำอีก คำว่า *ย้อนกลับ* จึงช่วยให้การพูดถึงความเรื้อรังหรือการกลับเป็นซ้ำของโรคคลุ่ผ่อนคลายมากกว่าการใช้คำว่า รักษาไม่หาย หรือ กลับเป็นซ้ำ ส่วนในการแนะนำเพื่อการปลอบใจให้กำลังใจที่ว่า “ให้คิดเสียว่า มะเร็งเป็นที่รักของเราที่ทำให้เราโชคดี” คำว่า *ที่รัก* เป็นส่วนหนึ่งของถ้อยคำที่ช่วยทำให้เกิดมุมมองด้านบวกต่อโรคมะเร็ง การมองโรคมะเร็งว่าเป็นเพื่อนจึงอาจมีส่วนช่วยในการทำใจยอมรับ และการจัดการกับอารมณ์ความรู้สึกของผู้ป่วยได้ระดับหนึ่ง

“การรักษาโรคมะเร็งเป็นการแข่งขัน”

นอกจากนี้ยังพบว่ามีการใช้อุปถัมภ์จากมโนอุปถัมภ์ “การรักษาโรคมะเร็งเป็นการแข่งขัน” เช่นคำว่า *เอาชนะ ชนะ พ่ายแพ้ ชัยชนะ* และ *รางวัล* ในถ้อยคำแสดงการปลอบใจต่าง

ด้วย ดังแสดงในตัวอย่างต่อไปนี้

วิจารณ์กรม

- การ
ปลอบใจให้
กำลังใจ:
- (533) ผู้เขียนมีความปรารถนาอย่างจริงใจต้องการให้ทุกท่านที่กำลังป่วยมีกำลังใจแน่นแฟ้น เข้มแข็ง และมั่นคงในอันที่จะต่อสู้กับโรคร้ายนี้ และได้รับชัยชนะเป็นรางวัลชีวิตในที่สุด สำหรับผู้ที่มิสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรงก็จงอย่าได้ประมาท หมั่นดูแลตรวจสุขภาพร่างกายอย่างสม่ำเสมอ จะได้มีชีวิตที่ยืนยาว ไม่จากโลกนี้ไปก่อนถึงวัยอันสมควร (PW13)
- การอวย
พร/ขอพร:
- (534) ขอให้เพื่อนๆ ผู้อ่านที่เคยทุกข์ทรมานกับโรคมะเร็งเช่นเดียวกับผู้เขียนจงโชคดี มีชีวิตใหม่ที่สดใส ภาควุมใจในชัยชนะของชีวิต ส่วนท่านใดที่ยังไม่เคยเจ็บป่วยด้วยโรคร้ายนี้ ขอให้จงตั้งอยู่ในความไม่ประมาท หมั่นเอาใจใส่ดูแลสุขภาพร่างกายของท่านอย่างสม่ำเสมอ (PW13)
- การ
แนะนำ:
- (535) ทุกคนไม่อยากเป็นมะเร็ง แต่เมื่อเป็นแล้วก็ต้องรักษาต้องสนใจ ศึกษาเรื่องราวของมะเร็งให้มากขึ้น มองมะเร็งในแง่บวก เปลี่ยนเคราะห์ให้เป็นโอกาส เอาชนะมะเร็งด้วยสติ ให้ถือว่ามะเร็งนั้นทำให้เราได้ศึกษาธรรมชาติ ทำให้ดวงตาเห็นธรรม ให้คิดเสียว่ามะเร็งเป็นที่รักของเราที่ทำให้เราโชคดี ได้พบกับประสบการณ์แปลกใหม่ และพบสังฆธรรม (PW29)
- (536) คั้งนั้นการที่เป็นมะเร็ง ก็ไม่ได้หมายความว่าสิ้นหวัง ไม่ได้แปลว่าจะตายอย่างรวดเร็ว ขอเพียงแต่ทำใจให้สบาย มีกำลังใจเป็นสิ่งสำคัญ กำลังใจไม่ต้องรอกจากคนอื่น แต่ต้องสร้างด้วยตัวเองก่อน ดูแลสุขภาพอย่างสม่ำเสมอ ก็จะสามารถเอาชนะโรคร้ายนี้ได้ และอยู่ได้อย่างมีความสุข (PW3)
- การสั่ง:
- (537) “คุณต้องชนะมันให้ได้ มันมาอาศัยตัวเราอยู่ ตอนนั้นมันวิ่งนำเราไปแล้ว 1 ก้าว เราต้องเข้มแข็งและมีสติ ต้องเชื่อมั่นในแนวทางรักษา เราต้องวิ่งแข่งกับมะเร็ง ใครถึงเส้นชัยก่อน คนนั้นชนะ” (DW31)
- (538) (เรื่องทั้งหมดที่ผมเขียนมานี้เพื่ออยากจะเป็นมะเร็งหายได้ ขอให้เรารักษาให้ถูกทางและมีกำลังใจที่ดี อย่าทอดย ผู้ให้ชนะมะเร็งร้ายให้ได้ (PW3)
- (539) อย่าเกิดความกลัว อย่ากังวลว่าเราเป็นโรค ทำใจให้สบาย คิดว่าร่างกายก็ย่อมเป็นอย่างนี้ได้ทุกคน หนทางบำบัดรักษาโรคมะเร็งมีทางหายและเอาชนะโรคได้ (PW16)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่าผู้ป่วยใช้อุปลักษณ์จากมโนอุปลักษณ์ “การรักษาโรคมะเร็งเป็นการแข่งขัน” กลุ่มคำเกี่ยวกับการชนะ ได้แก่ ในการปลอบใจให้กำลังใจผู้ป่วยด้วยกันรูปภาษาแสดงการปลอบใจแบบต่างๆ เช่น ในการปลอบใจให้กำลังใจอย่างตรงไปตรงมาที่ว่า “ต้องการให้ทุกท่านที่

กำลังป่วยมีกำลังใจ...และได้รับชัยชนะเป็นรางวัลชีวิตในที่สุด” ในการอวยพร เช่น “ขอให้เพื่อนๆ ผู้อ่านที่เคยทุกข์ทรมานกับโรคมะเร็งเช่นเดียวกับผู้เขียนจงโชคดี มีชีวิตใหม่ที่สดใส ภาคภูมิใจในชัยชนะของชีวิต” หรือในการแนะนำ เช่น “มองมะเร็งในแง่บวก เปลี่ยนเคราะห์ให้เป็นโอกาส เอาชนะมะเร็งด้วยสติ” และในการสั่ง เช่น “คุณต้องชนะมันให้ได้” “อย่าท้อถอย ผู้ให้ชนะมะเร็งร้ายให้ได้” และ “อย่าเกิดความกลัว อย่ากังวลว่าเราเป็นโรค...หนทางบำบัดรักษาโรคมะเร็งมีทางหายและเอาชนะโรคได้”

การที่อุปถัมภ์จากมโนอุปถัมภ์ “การรักษาโรคมะเร็งเป็นการแข่งขัน” เป็นกลวิธีในการปลอบใจได้หลายแบบ แสดงให้เห็นอีกครั้งว่าอุปถัมภ์ไม่ได้สัมพันธ์ประเภทของวัจนกรรมแต่สัมพันธ์กับเจตนาในการปลอบใจและคุณสมบัติการทำให้เด่นของมโนอุปถัมภ์ด้วย เพราะการชนะการแข่งขัน ชัยชนะ ผู้ชนะ เป็นสิ่งที่ผู้ลงแข่งขันทุกคนต้องการ อุปถัมภ์คำว่า ชนะ เอาชนะ จึงมีส่วนช่วยสร้างกำลังใจและความหวังที่จะเป็นผู้ชนะให้ผู้ป่วยมะเร็งได้เป็นอย่างดี

6.4 สรุปความสัมพันธ์ของมโนอุปถัมภ์กับเจตนา

ความสัมพันธ์ของมโนอุปถัมภ์กับเจตนาในปริจเฉทโรคมะเร็งของแพทย์และผู้ป่วยสรุปได้ดังตาราง 6 แนวนอน คือ มโนอุปถัมภ์เกี่ยวกับโรคมะเร็งและการรักษาโรคมะเร็ง แนวตั้งในสดมภ์แรกซ้ายสุด คือ เจตนาในปริจเฉทเกี่ยวกับโรคมะเร็งของแพทย์และผู้ป่วย สดมภ์สองถัดมา แสดงรายละเอียดคุณสมบัติของโรคมะเร็งและการรักษาที่แต่ละด้านที่แต่ละมโนอุปถัมภ์ทำให้เด่นขึ้นมา

ตัวอักษร พ ที่ปรากฏในตาราง ใช้แทนความหมายว่า พบการใช้มโนอุปถัมภ์ดังกล่าวในภาษาของแพทย์ อักษร ผป มีความหมายว่า พบการใช้มโนอุปถัมภ์ดังกล่าวในภาษาของผู้ป่วยเพื่อสื่อเจตนาและผ่านวัจนกรรมที่อยู่ในแนวนอนแถวเดียวกัน

ตาราง 5 สรุปความสัมพันธ์ของมโนอุปลักษณะกับเจตนาในการสื่อสารของแพทย์และผู้ป่วย

เจตนา	คุณสมบัติของโรคมะเร็งและการตรวจรักษา	มโนอุปลักษณะ								
		โรคมะเร็ง						การรักษา		
		เชื้อโรค	วัชพืช	สัตว์ร้าย	เพื่อน	ภัยพิบัติ	วัตถุแปลกปลอม	สงคราม	การเดินทาง	การแข่งขัน
การให้ความรู้เกี่ยวกับโรคมะเร็งและการรักษาของแพทย์/การแบ่งปันประสบการณ์การเจ็บป่วยของผู้ป่วย	ก.ธรรมชาติของโรค									
	- การเกิดโรคในร่างกาย	พ/ศพ								
	- ก้อนเนื้ออกมะเร็ง		พ/ศพ							
	- การแพร่กระจาย	ศพ	พ	พ/ศพ			พ			
	- ความเร็วของโรค				พ/ศพ					
	- อาการ					พ/ศพ				
	ข.การตรวจวินิจฉัย						พ/ศพ			
	ค.การรักษา									
	- วิธีการรักษา	พ/ศพ						พ/ศพ	พ/ศพ	
- ผลการรักษา	พ/ศพ								พ/ศพ	
การณรงค์ให้ป้องกันและตรวจคัดกรองโรค					พ	พ				
การปลอบใจให้กำลังใจ				พ/ศพ			พ/ศพ		ศพ	
การแสดงอารมณ์ความรู้สึก	ศพ	ศพ	พ/ศพ	ศพ			ศพ		ศพ	

จากตารางจะเห็นได้ว่าการสื่อเจตนาหนึ่งแพทย์และผู้ป่วยใช้มโนอุปลักษณะได้หลายแบบ เช่น ในการให้ความรู้เกี่ยวกับโรคมะเร็งและการรักษาแพทย์ใช้อุปลักษณะทั้ง 9 แบบ หรือในการแสดงอารมณ์ความรู้สึกของผู้ป่วย พบว่ามีการใช้มโนอุปลักษณะได้ถึง 6 แบบ คือ “โรคมะเร็งเป็นเชื้อโรค” “โรคมะเร็งเป็นวัชพืช” “โรคมะเร็งเป็นสัตว์ร้าย” “โรคมะเร็งเป็นเพื่อน” “การรักษาเป็นการทำสงคราม” และ “การรักษาเป็นการแข่งขัน”

นอกจากนี้ยังพบว่าการมโนอุปลักษณะหนึ่งๆเพื่อสื่อเจตนาได้มากกว่า 1 เจตนาด้วย ตัวอย่างเช่น การที่ผู้ป่วยใช้มโนอุปลักษณะ “โรคมะเร็งเป็นเพื่อน” เพื่อ (1) แบ่งปันประสบการณ์เกี่ยวกับความเจ็บป่วย (2) เมื่อต้องการปลอบใจให้กำลังใจ (3) เมื่อต้องการแสดงอารมณ์ความรู้สึก พบได้ในการตัดพ้อต่อว่า การประชด การขอบคุณ และการยอมรับโรค เป็นต้น หรือการที่แพทย์ใช้มโนอุปลักษณะ “การรักษาโรคมะเร็งเป็นการทำสงคราม” (1) เมื่อแพทย์ต้องการให้ความรู้เกี่ยวกับการรักษา และ (2) เมื่อต้องการปลอบใจให้กำลังใจผู้ป่วย

มโนอุปลักษณะเหล่านี้จึงไม่มีหน้าที่เฉพาะ เพราะสามารถปรากฏอยู่ในรูปภาษาหรือวจนกรรหมหลากหลายแบบเพื่อสื่อเจตนาต่างกันไป อุปลักษณะจึงเป็นรูปภาษาที่ผู้พูดเลือกใช้เพื่อสื่อความหมายที่แตกต่างกันไปตามเจตนาของผู้พูด ซึ่งแสดงถึงคุณสมบัติหรือลักษณะทางวจนปฏิบัติศาสตร์ของอุปลักษณะที่ต้องอาศัยการศึกษาด้านวจนปฏิบัติศาสตร์ ในส่วนของการศึกษามโนอุปลักษณะที่แพทย์และผู้ป่วยมีส่วนร่วม ช่วยให้เข้าใจการสื่อสารด้วยอุปลักษณะได้มากขึ้นว่าทั้งสองฝ่ายสามารถสื่อสารกันด้วยอุปลักษณะได้ เพราะทั้งสองฝ่ายมีมโนอุปลักษณะต่างๆ เป็นความรู้ร่วมกันอยู่ในระบบปริชาน ผู้ฟังตีความอุปลักษณะของผู้พูดได้ไม่ยากเพราะการใช้อุปลักษณะของผู้พูดเองมีคุณสมบัติทางปริชานเรื่องการทำให้เด่นของแต่ละมโนอุปลักษณะควบคุมอยู่เบื้องหลัง

การศึกษามโนอุปลักษณะโดยใช้แนวทางของทฤษฎีมโนอุปลักษณะร่วมกับแนวทางการวิเคราะห์การใช้ภาษาจากวจนปฏิบัติศาสตร์ในงานวิจัยชิ้นนี้จึงช่วยให้เข้าใจอุปลักษณะ มโนอุปลักษณะ และการสื่อสารด้วยอุปลักษณะโรคมะเร็งระหว่างแพทย์และผู้ป่วยได้มากขึ้น

ในหัวข้อต่อไปจะขอนำเสนอรูปแบบการใช้อุปลักษณะของแพทย์และผู้ป่วยในแง่มุมอื่น ที่ยังแสดงให้เห็นบทบาทของเจตนาและคุณสมบัติทางปริชานเรื่องการทำให้เด่นของมโนอุปลักษณะต่อการใช้อุปลักษณะ

6.5 การใช้อุปลักษณะแบบอื่นๆ

ในการทำวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยพบรูปแบบการใช้อุปลักษณะและมโนอุปลักษณะในระดับปริจเฉทที่น่าสนใจอีกสองแบบ คือ การใช้อุปลักษณะตามธรรมเนียมร่วมกับไม่ตามธรรมเนียม และการใช้อุปลักษณะจากหลายมโนอุปลักษณะพร้อมกันในหนึ่งปริจเฉท ซึ่งการใช้ทั้งสองแบบยังคงแสดงให้เห็นวิธีการใช้อุปลักษณะที่สัมพันธ์กับการมีมโนอุปลักษณะร่วมกันของฝ่ายแพทย์และผู้ป่วย และเป็นรูปแบบการใช้อุปลักษณะที่พบได้ทั่วไปในปริจเฉทโรคมะเร็ง จึงนำมาแสดงเป็นตัวอย่างที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

6.5.1 การใช้อุปลักษณะตามธรรมเนียมร่วมกับอุปลักษณะไม่ตามธรรมเนียม

ในปริจเฉทโรคมะเร็งของแพทย์และผู้ป่วย มักพบการใช้อุปลักษณะที่เป็นส่วนหนึ่งของมโนอุปลักษณะเดียวกัน แต่อุปลักษณะเหล่านั้นประกอบด้วยด้อยอุปลักษณะตามธรรมเนียมร่วมกับอุปลักษณะไม่ตามธรรมเนียม อุปลักษณะไม่ตามธรรมเนียมในที่นี้คืออุปลักษณะที่ดูเหมือนว่าจะเป็นอุปลักษณะใหม่ที่ผู้พูดสร้างสรรค์ขึ้น แต่จากการศึกษามโนอุปลักษณะทำให้ทราบได้ว่าอุปลักษณะเหล่านี้ไม่ใช่อุปลักษณะใหม่ถอดด้ามแต่เป็นอุปลักษณะที่สัมพันธ์กับมโนอุปลักษณะที่พบในงานวิจัยชิ้นนี้ ซึ่งกับบ

(Gibbs, 1994) ได้กล่าวถึงการใช้อุปลักษณะลักษณะนี้ในภาษาเขียนไว้ว่า อุปลักษณะหรือมโนอุปลักษณะที่ปรากฏในงานเขียนต่าง ๆ นั้น บางครั้งดูเหมือนว่าจะเป็นอุปลักษณะที่ผู้เขียนสร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่ไม่ใช่อุปลักษณะตามธรรมเนียม แต่ความจริงแล้วเป็นอุปลักษณะเหล่านั้นมักสัมพันธ์หรือขยายออกมาจากมโนอุปลักษณะที่มีอยู่แล้วในวัฒนธรรม นักเขียนในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคมและวัฒนธรรมนั้นจึงไม่ได้ใช้อุปลักษณะที่แสดงถึงการทำความเข้าใจประสบการณ์ในแบบใหม่เสมอไป และตัวอย่างที่จะนำมาเสนอนี้เป็นตัวอย่างที่พบทั้งในภาษาพูดและภาษาเขียนของแพทย์และผู้ป่วย

ตัวอย่าง (540) – (542) มาจากปริจเฉทภาษาเขียนของผู้ป่วยที่มีการพูดถึงการรักษาในลักษณะของการแข่งขันกีฬา อุปลักษณะที่ผู้ป่วยใช้ส่วนหนึ่งเป็นอุปลักษณะตามธรรมเนียมที่พบได้ในภาษาของผู้ป่วยรายอื่น เช่น คำว่า แพ้ ชนะ แต่อุปลักษณะอีกส่วนหนึ่งเป็นอุปลักษณะที่ดูเหมือนเป็นอุปลักษณะที่สร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่ แต่ในความเป็นจริงแล้วอุปลักษณะเหล่านั้นเป็นคำจากมโนทัศน์กีฬาที่ยังคงสัมพันธ์กับมโนอุปลักษณะ “การรักษาโรคมะเร็งเป็นการแข่งขัน” ที่มีอยู่ในระบบปริชาณของผู้ป่วยมะเร็ง

- (540) ผมไม่อยากเป็นนักมวยที่ชกจนกระทั่งป้อแป้แล้วกลับเข้ามามูม ที่เลี้ยงนวดจนฟื้นแล้ว ไล่กลับมาชกใหม่ ผมไม่มีโอกาสชกผ้าขาวยอมแพ้เลย ต้องชกจนกว่าจะชนะ หรือไม่ก็เป็นฝ่ายถูกน็อกไปเอง “ผมถามหมอตรงๆเลย ว่า เรื่องเซลล์มะเร็งที่เคลื่อนนี้เป็นตายเป็นอย่างไร หมอบอกว่า ถ้าคุณรับเคมีบำบัดจนครบนะ หนึ่งปีแรกคุณมีโอกาสรอดตายถึง 50 เปอร์เซ็นต์ แต่ถ้าคุณไม่ให้เลย โอกาสรอดคุณเหลือแค่ 30 เปอร์เซ็นต์ ผมตัดสินใจรับแค่ 5 เข็ม ที่เหลือผมจะสู้ด้วย ภูมิชีวิตของตัวเอง ไม่อยากรับจนทรุด ทรุดแล้วรักษาตัวให้ฟื้น ฟื้นแล้วไปรับใหม่ ไม่อยากเป็นนักมวยที่ต้อง ชก ชก ชก” (PW 1)
- (541) มะเร็งต่อมลูกหมากที่ผมเป็น จึงไม่ใช่โรคน่าสมัย หรือหายาก แต่โดยที่ยังไม่มียาขนานใดน็อกเอาต์โรคนี้อยู่ (PW 5)
- (542) ล่าสุดฉันก็อยู่ในภาวะปกติปลอดภัยแล้ว เมื่อเช็กค่า CEA 2 ครั้งในรอบ 6 เดือน ซึ่งปรากฏค่าปกติ ดีที่สุดที่ 1.8 และ 1.1 mg/ml เรื่องมะเร็งก็ต้องว่ากันเป็นช่วงๆ ยกนี้เราชนะ ยกหน้าเขา อาจชนะเราบ้างก็ได้ ผลักกันทำคะแนนนำ เราก็ไม่คิดจะชนะเขาอย่างเด็ดขาดอะไรหรอก ถ้าคิดอย่างนี้เคียวคุณมะเร็งเขาคิดจะน็อกเรานับสิบลูกไม่ขึ้น ก็เป็นอันว่า Game Over ! (PW 59)

ในตัวอย่างข้างต้นที่เป็นคำจากมโนทัศน์การชกมวยเช่นคำว่า กลับเข้ามามูม ที่เลี้ยง น็อกเอาต์ ยก ทำคะแนน และ นับสิบ เป็นต้น คำเหล่านี้เป็นอุปลักษณะกีฬาที่แสดงการเปรียบเทียบการรักษาเป็นการแข่งขันชกมวย ผู้ป่วยเป็นนักมวย แพทย์เป็นที่เลี้ยง ดังจะสังเกตได้จากถ้อยคำที่ว่า “ผมไม่อยากเป็นนักมวยที่ชกจนกระทั่งป้อแป้แล้วกลับเข้ามามูมที่เลี้ยงนวดจนฟื้นแล้ว ไล่กลับมาชกใหม่” “ไม่อยากเป็นนักมวยที่ต้อง ชก ชก ชก” “ยังไม่มียาขนานใดน็อกเอาต์โรคนี้อยู่” และ “เรื่องมะเร็งก็

ต้องว่ากันเป็นช่วงๆ ยกนี้เราชนะ ยกหน้าเขาอาจจะชนะเราบ้างก็ได้ ผลัดกันทำคะแนนนำ”

การถูกฝ่ายตรงข้ามนี้ขณะแข่งขันเปรียบได้กับ การเสียชีวิต การมีอาการแย่ง การแพ้สารเคมีบำบัด หรือมีผลการรักษาแง่ลบแบบอื่นๆ และหากผู้ป่วยเสียชีวิตการแข่งขันครั้งนี้ก็จะสิ้นสุดลงดังจะเห็นได้จากข้อความที่ว่า “คุณมะเร็งเขาคิดจะนี้อกเรานับสิบลูกไม่ขึ้น ก็เป็นอันว่า Game Over !” ใน (542) สิ่งที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งคืออุปสรรคกีฬาที่ผู้ป่วยแต่ละคนใช้มักเป็นกีฬาประเภทมวย ซึ่งมวยไทยเป็นกีฬาที่มีอยู่ในวัฒนธรรมไทยมาช้านาน อย่างไรก็ตามอุปสรรคที่เป็นคำจากกีฬาประเภทอื่นๆก็พบได้บ้างเช่น ยูโด และ วิ่งแข็ง เป็นต้น

ตัวอย่างที่จะนำมาเสนอต่อไปเป็นตัวอย่างการใช้อุปสรรคคำว่า ฆาตกร ขโมย และ โจร ในภาษาของผู้ป่วยและแพทย์ ซึ่งอาจดูเหมือนว่าเป็นอุปสรรคใหม่ แต่ทั้งสามคำเป็นคำมาจากมโนทัศน์ที่อยู่ในลักษณะของภยสังคม ดังจะเห็นได้จากการใช้อุปสรรคเหล่านี้ในถ้อยคำที่ว่า มะเร็ง ฆาตกร อันดับต้นของคนเรา ในตัวอย่าง (543) และ จับขโมย หรือ จับโจร ในตัวอย่าง (544)

(543) มะเร็ง ฆาตกร อันดับต้นของคนเรา ที่วงการแพทย์ยังไม่สามารถเอาชนะได้อย่างเด็ดขาด แต่ 5 ชั้นตอนง่ายๆ ที่คุณทำได้จริงนี้ จะทำให้คุณห่างไกลจากมะเร็งได้อย่างแน่ชัด (DW 44)

(544) 1 ผู้ป่วย: คุณหมอบีบขโมยให้หนูได้มีัยคะ...

2 แพทย์: อะไรนะคะ

3 ผู้ป่วย: หมอจะจับขโมยได้มีัยอยู่ตรงนี้หรือต้องใช้เวลา

4 แพทย์: อ้อไม่ เจอตั้งแต่แรกแล้วคะ แต่ว่ามันตอนแรกมันผ่าลำบากใจคะ

5 ผู้ป่วย: อ้อ

6 แพทย์: ต้องไปฉายแสงก่อน จับขโมยนะฮะ

7 ผู้ป่วย: จับโจร ก็ตอนนั้นคุณหมอบอกว่าเดี๋ยวจะใจเย็นๆ ว่าโจรอยู่ที่ไหน

8 แพทย์: จับโจร จับโจร ตอนนี้รู้สิว่าจะอยู่ที่เดี๋ยวแล้วละคะ นี่ไง

9 ผู้ป่วย: เจอคุณหมอบีบนี่ก็ ฮา ห่าเดือนแล้ว เป็บเดี๋ยวเอง เป็นอย่างนี้มีโอกาสหายมีัย

10 แพทย์: มีัยคะ แต่หมอบีบรับรองว่าจะหายแน่คะ (แนะนำผู้ป่วยไปปรึกษาญาติ นัดหนึ่งอาทิตย์พรหน้า) DS 8

จากตัวอย่างข้างต้นการศึกษามโนอุปสรรคร่วมกับการศึกษาการใช้อุปสรรคช่วยทำให้เราเห็นว่าอุปสรรค ฆาตกร ขโมย และ โจร ซึ่งเป็นคำจากมโนทัศน์ภยสังคมหรือภยอันตราย สัมพันธ์กับมโนอุปสรรค “โรคมะเร็งเป็นภยวิบัติ” ที่มีอยู่ในระดับปริธานของแพทย์และผู้ป่วย การพูดถึงมะเร็งในลักษณะของภยในสังคมเหล่านี้จึงยังเป็นที่เข้าใจกันได้ การเลือกใช้อุปสรรคเหล่านี้จากมโนอุปสรรคภยวิบัติในการสื่อสารแสดงให้เห็นว่าอุปสรรคไม่ตามธรรมเนียมที่พบในภาษาธรรมชาติจึงไม่ใช่อุปสรรคใหม่เสมอไป ถ้อยคำที่เกี่ยวข้องกับภยวิบัติจึงถูกนำมาใช้ในรูปแบบอุปสรรคเพื่อสื่อถึงอันตรายของโรคมะเร็งได้ นอกจากนี้อุปสรรคเหล่านี้ยังสนับสนุนการมีอยู่ของ

มโนอุปลักษณะกับชีวิตที่พบด้วย

หากเรามองว่าการชกมวย ขโมย ฆาตกร หรือโจร เป็นประสบการณ์ส่วนบุคคลของผู้ป่วย แต่ละราย ผู้วิจัยอยากให้สังเกตว่าผู้ป่วยหรือผู้พูดทุกคนสามารถเลือกนำเอาประสบการณ์ใดๆ ในชีวิตของตนมาใช้ก็ได้ เช่น ประสบการณ์ในการทาสี การขับรถ หรือประสบการณ์ในการทำอาหาร แต่ผู้ป่วยกลับพูดถึงการชกมวยและโจร ซึ่งเป็นประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการแข่งขันและภัยอันตรายตามลำดับ นอกจากนี้มโนอุปลักษณะ 2 แบบนี้ ยังพบตัวอย่างการใช้มโนอุปลักษณะอื่นๆ ในทำนองเดียวกันนี้อย่างแพร่หลายด้วย

6.5.2 การใช้หลายมโนอุปลักษณะพร้อมกัน

ในปริจเฉทเกี่ยวกับโรคมะเร็งมักพบการใช้อุปลักษณะจากหลายๆ มโนอุปลักษณะพร้อมกัน เพื่อบรรยายคุณสมบัติด้านต่างๆ ของมะเร็งที่มีการกล่าวถึงในปริจเฉทนั้น ตัวอย่างกลุ่มแรกที่จะนำมาเสนอเป็นตัวอย่างจากภาษาเขียนของแพทย์ ดังแสดงในตัวอย่างต่อไปนี้

(545) เซลล์มะเร็งนั้นมีมาตั้งแต่เราเกิด ถ้าเราภูมิคุ้มกันต่ำ มันก็อยู่เฉยๆ ทำอะไรเราไม่ได้ แต่เมื่อเป็นมะเร็ง เราไม่เคยคิดว่าจะสร้างภูมิคุ้มกันอย่างไร คิดแต่จะฆ่าศัตรู แต่อย่าลืมว่าพวกนี้ฆ่าไม่ได้หมด เพราะมันจะกลายพันธุ์ไปเรื่อยๆ จะเห็นว่าเดี๋ยวนี้คนลิมเฟมนิซิกินไปแล้วเพราะมันใช้ไม่ได้ผลคิดค้นมาเท่าไร พวกนี้ก็แข็งแรงขึ้นเรื่อยๆ อย่างมะเร็งทุกวันนี้ก็กลายพันธุ์ไปเรื่อย ครั้งแรกใช้คีโมตัวนี้ พอใช้ไป ดื้อซะแล้ว ต้องใช้คีโมตัวใหม่ที่แรงกว่าเก่า แล้วก็ดื้ออีก ในขณะที่ร่างกายเรามีแต่อ่อนแอลง เพราะคีโมไม่ได้ไปหยุดการเจริญเติบโตของเซลล์มะเร็งเท่านั้น แต่ทำให้เซลล์เม็ดเลือดขาวพลอยตายไปด้วย สมมุติเป็นมะเร็งลำไส้ ไปผ่าตัดบีบ บางที่เป็นเต้านม ดื้ออีก อยู่ไม่เท่าไรเป็นอีก เพราะอะไร เพราะเซลล์มะเร็งยังอยู่ เราไม่สามารถพิชิตโรคที่เกิดได้ (PW 31)

ใน (545) แพทย์ใช้อุปลักษณะจากสามมโนอุปลักษณะ สังเกตได้จากถ้อยคำที่ว่า “มันอยู่เฉยๆ” (“โรคมะเร็งเป็นสัตว์ร้าย”) “คิดแต่จะฆ่าศัตรู...พวกนี้ฆ่าไม่ได้หมด” และ “เราไม่สามารถพิชิตโรคที่เกิดได้” (“การรักษาเป็นการทำสงคราม”) และ “ดื้อซะแล้ว” (“โรคมะเร็งเป็นเชื้อโรค”) ซึ่งคุณสมบัติการทำให้เด่นของแต่ละมโนอุปลักษณะและเจตนาเป็นสิ่งที่อยู่เบื้องหลังการเลือกใช้อุปลักษณะจากมโนอุปลักษณะเหล่านี้ กล่าวคือ ในตอนต้นของปริจเฉทแพทย์พูดถึงพัฒนาการของเซลล์มะเร็งในร่างกายที่ช้าหรือไม่มีพัฒนาการเลย โดยนำไปเปรียบกับการที่สัตว์ร้ายอยู่นิ่งเฉยไม่เคลื่อนที่หรือเคลื่อนไหว ลำดับต่อมาอุปลักษณะเชื้อโรคคำว่า *ดื้อยา* ถูกนำมาใช้เมื่อแพทย์พูดถึงประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการรักษาด้วยคีโม มีการอธิบายคีโมในลักษณะของยามาเชื้อ มะเร็งเปรียบได้กับเชื้อ

โรค การไม่ตอบสนองต่อยาเคมีเปรียบได้กับการดื้อยาของเชื้อโรคทำให้แพทย์ต้องเปลี่ยนไปใช้ยาเคมีบำบัดตัวใหม่ ต่อมาแพทย์พูดถึงการรักษาในมุมมองทั่วไปและมีการนำอุปลักษณะสงครามมาใช้สังเกตได้จากถ้อยคำที่ว่า “เราไม่สามารถพิชิตโรคที่เกิดได้” จะเห็นได้ว่ามโนอุปลักษณะแต่ละแบบที่นำมาใช้สัมพันธ์กับคุณสมบัติการทำให้เด่นของแต่ละมโนอุปลักษณะ

ในภาษาของผู้ป่วยก็พบการใช้อุปลักษณะในลักษณะนี้เช่นกัน ดังแสดงในตัวอย่าง (549) ซึ่งเป็นตัวอย่างการพูดถึงมะเร็งทั้งในแบบที่เป็นเพื่อน ภัยวิบัติ และเป็นศัตรูของผู้ป่วย ซึ่งอุปลักษณะเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของมโนอุปลักษณะ “โรคมะเร็งเป็นเพื่อน” “โรคมะเร็งเป็นภัยวิบัติ” และ “การรักษาโรคมะเร็งเป็นการทำสงคราม”

(546) บางคนนึกว่าตัวเองหายเป็นปกติแล้วแต่ปรากฏว่าวันดีคืนดีเจ้ามะเร็งกลับมาเยี่ยมอีก บางคนนึกว่าตัวเองเป็น “ผู้พิชิตมะเร็ง” ไปแล้วแต่ปรากฏว่าวันหนึ่งเกิดเข้าสังคมล้มตัวปล่อยตัวปล่อยใจไปกับอาหารจานโปรดและเครื่องคิมที่เข้าวนทั้งหลาย มะเร็งกลับมาหาทันที คราวนี้มาเป็นพายุในที่สุดก็ต้องกลับมาบ่นหนึ่งใหม่ในการรักษาแต่ก็สาบเงิน ไปแล้วสำหรับครั้งนี้...ครั้งเดียวก็เกินพอแล้วครับสำหรับการผจญกับมะเร็ง! (PW 59)

ในตัวอย่างข้างต้นอุปลักษณะแต่ละแบบที่ผู้ป่วยใช้สัมพันธ์กับคุณสมบัติการทำให้เด่นของแต่ละมโนอุปลักษณะ โดยการใช้อุปลักษณะเพื่อนในตอนต้นเป็นการใช้เพื่อพูดถึงการกลับเป็นซ้ำของโรคสังเกตได้จากถ้อยคำที่ว่า “วันดีคืนดีเจ้ามะเร็งกลับมาเยี่ยมอีก” “มะเร็งกลับมาหาทันที” ใช้อุปลักษณะสงครามเพื่อพูดถึงการรักษาที่ผ่านไปแล้วว่าเป็นการพิชิตมะเร็ง ในถ้อยคำที่ว่า “บางคนนึกว่าตัวเองเป็น “ผู้พิชิตมะเร็ง” ไปแล้ว ใช้อุปลักษณะภัยวิบัติคำว่า พายุ และ ผจญ เพื่อเปรียบอาการรุนแรงของโรคกับพายุ เปรียบ โรคมะเร็งเป็นภัยที่ต้องผจญ ในถ้อยคำที่ว่า “คราวนี้มาเป็นพายุ” และ “ครั้งเดียวก็เกินพอแล้วครับสำหรับการผจญกับมะเร็ง!” และอุปลักษณะสงคราม

นอกจากนี้ในการสนทนาระหว่างผู้ป่วยและแพทย์ ยังพบตัวอย่างการใช้อุปลักษณะจากมโนอุปลักษณะคนละแบบ แต่ทั้งสองฝ่ายก็ยังสามารถสื่อสารกันเข้าใจได้ซึ่งอาจเป็นเพราะทั้งสองฝ่ายมีมโนอุปลักษณะทั้งสองแบบร่วมกันในระบบปริชาน ดังเช่นในตัวอย่าง (550) ซึ่งแพทย์และผู้ป่วยสนทนากันในห้องตรวจเกี่ยวกับเรื่องของเนื้องอกที่เกิดขึ้นมาใหม่ ผู้ป่วยใช้อุปลักษณะพิชิตส่วนแพทย์ใช้อุปลักษณะเชื้อโรค

(547) 1 แพทย์: คุณหมอแจ้งผล x-ray computer หรือยัง

2 ผู้ป่วย: ยัง ยังไม่ได้แจ้ง

3 แพทย์: ไม่ได้แจ้งเลยเธอ ครั้งสุดท้าย

4 ผู้ป่วย: ครั้งสุดท้ายยังคะ มีแต่พูดคร่ำครวว่า คือ อันๆเดิม มันก็ยังมีอยู่แล้ว มีอันใหม่งอกขึ้น

- 5 แพทย์: ไซ้ ทำ เค้าไม่เอาผล ถือมาด้วยหรือเปล้าคะ
- 6 ผู้ป่วย: เค้าให้แล้วคะ แต่ว่าลืม
- 7 ผู้ป่วย: ใบ x-ray ใบ x-ray computer ค่าสุดอันเดิมก็ยั้ง แล้วก็ยั้งมีอันใหม่งอกขึ้นมามีอีก
- 8 แพทย์: มันอยู่ข้างบน เดี่ยวหมอให้เอาลงมานะคะ x-ray ปอดครั้งหลังสุดเมื่อไหร่คุณ ส.
- 9 ผู้ป่วย: ประมาณสองสัปดาห์ที่แล้วเนี่ยคะคุณหมอ สักวันที่30 ประมาณวันที่ 30 30
- 10 แพทย์: ตุลาหรือคะ
- 11 ผู้ป่วย: 30 ตุลาคมคะ
- 12 แพทย์: อือ คือผล x-ray computer เนี่ยพบว่า เนื้องอกในท้องเนี่ย มันเป็น
- 13 มากขึ้นเล็กน้อย แต่ว่าถ้าได้ผลอย่างงี้เนี่ย หมอคิดว่า หมอว่าจา หุคยาที่ยังให้อยู่
- 14 ถือว่ามันคือ มันเริ่มคือ
- 15 ผู้ป่วย: คะ (DS 8)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงการเลือกใช้อุปลักษณจากมโนอุปลักษณคนละแบบของแพทย์และผู้ป่วย ซึ่งสัมพันธ์กับคุณสมบัติการทำให้เด่นของมโนอุปลักษณและเจตนา ในบรรทัดที่ 4 และ 7 ผู้ป่วยใช้อุปลักษณพีชเพื่ออธิบายเกี่ยวกับก้อนเนื้องอกที่เกิดขึ้นมาใหม่ซึ่งตนได้รับการบอกกล่าวมาจากแพทย์ที่ทำเอกซเรย์คอมพิวเตอร์ สังเกตได้จากถ้อยคำที่ว่า “มีอันใหม่งอกขึ้น” ซึ่งการอธิบายก้อนเนื้องอกเป็นคุณสมบัติเด่นของมโนอุปลักษณพีชดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น ในขณะที่แพทย์พูดถึงก้อนเนื้องอกที่เกิดขึ้นมาใหม่ก่อนเดี๋ยวก่อนนี้ในประเด็นของการรักษาว่าเกิดจากการรักษาที่ไม่ได้ผลดี แพทย์จึงอธิบายเนื้องอกที่เกิดขึ้นมาใหม่นี้ด้วยอุปลักษณเชื้อโรคว่าเป็นการคื้อยาของโรคมะเร็ง และแพทย์วางแผนจะเปลี่ยนยาตัวใหม่ให้กับผู้ป่วย ดังจะเห็นได้จากถ้อยคำของแพทย์ในบรรทัดที่ 12 – 14 ที่ว่า “อือ คือผล x-ray computer เนี่ยพบว่า เนื้องอกในท้องเนี่ย มันเป็นมากขึ้นเล็กน้อย แต่ว่าถ้าได้ผลอย่างงี้เนี่ย หมอคิดว่า หมอว่าจา หุคยาที่ยังให้อยู่ ถือว่ามันคือ มันเริ่มคือ”

การเลือกใช้อุปลักษณจากหลายมโนอุปลักษณและการใช้อุปลักษณตามธรรมเนียมร่วมกับไม่ตามธรรมเนียมของแพทย์และผู้ป่วยในตัวอย่างทั้งหมดในหัวข้อ (6.5) นี้ แสดงให้เห็นลักษณะการใช้อุปลักษณและมโนอุปลักษณในภาษาธรรมชาติ เพื่อสื่อเจตนาต่างๆในบริบทและปริจเฉทหนึ่งๆ ซึ่งเป็นลักษณะที่น่าสนใจเพราะแสดงคุณสมบัติทางวจนปฏิบัติศาสตร์ของอุปลักษณที่สัมพันธ์กับคุณสมบัติทางปริธานของมโนอุปลักษณด้วยเช่นกัน